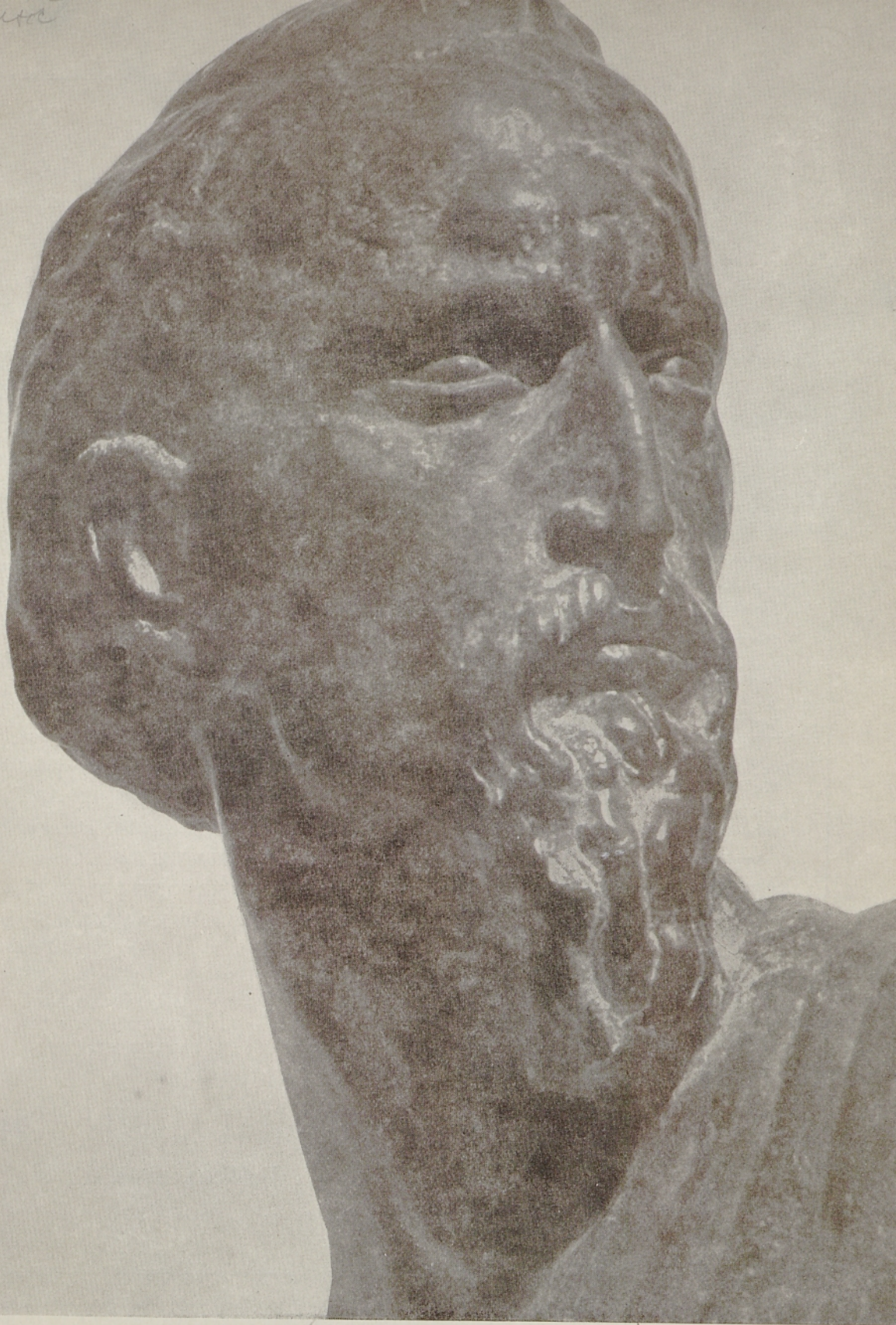

10/11/62

FEBRUAR 1962

RODNA GRUDA

VSEBINA

Dr. Stane Mikuž:

Spomenu Ivana Meštrovića

Mrtev se je vrnil

Marija Namorš:

Solidarnost milijonov

Tragedija naše ladje

Igor Prešern:

Jugoslavija kot gostitelj

Kratke zanimivosti

Jugoslovanski znanstvenik sodeloval
pri pomembnem odkritju

I. S.:

Kovčki so pripravljani,
srce prekipeva v hrepenenju

Jože Udovič:

Vonj pokošene trave

Lidija Skofič:

Naša skrb za otroka in družino

Po domači deželi

Kulturni zapiski

Neža Maurer:

Novе knjige — nove prijateljice

Lojzka Vrtič:

Koroški Slovenci ob začetku
leta 1962

Ugodni pogoji za mednarodni
mladinski turizem

V.:

Trije, ki niso od muh

Otroci berite:

Pesem o sinički

Marja Cerkvenik:

Snežaki pretakajo solze

Uganke

Križanka

Naši ljudje po svetu

Vprašanja in odgovori

Na naslovni strani:

Ivan Meštrovič: Lastna podoba (1912)

DRŽAVNA ZALOŽBA SLOVENIJE

izdaja v redni knjižni zbirki

Tokovi časa

dela mladih slovenskih pesnikov in pisateljev

Zbirka ne predstavlja samo zrcalo
prizadevanj mladih ustvarjalcev,
temveč tudi nazorske in miselne silnice
tiste generacije, ki zmeraj bolj
odločilno posega v duhovni svet
domače književnosti

V zbirki Tokovi časa so doslej izšla naslednja dela:

Vladimir Kavčič: NE VRAČAJ SE SAM (roman)

Tone Pavček: SANJE ŽIVIJO DALJE (pesniška zbirka)

Smiljan Rozman: OBALA (roman)

Marjan Rožanc: MRTVI IN VSI OSTALI (zbirka novel)

Vladimir Kavčič: OGNJI SO POTE MNELI (roman)

Janez Menart: ČASOPISNI STIHI (pesniška zbirka)
razprodano

Leopold Suhadolčan: ČLOVEK NA ZIDU (zbirka novel)

Valentin Cundrič: POJOČI GRM (pesniška zbirka)

Marjan Kolar: PRAZNO NEBO (zbirka novel)

Saša Vegri: NAPLAVLJENI PLEN (pesniška zbirka)

Saša Vuga: RAČKE PO REKI PLAVAJO (zbirka novel)

Branko Hofman: MAVRICA V DLANEH (pesniška zbirka)

VSE KNJIGE SLOVENSКИH
PESNIKOV IN PISATELJEV
NAROČAJTE PRI

DRŽAVNI ZALOŽBI SLOVENIJE

Ljubljana, Mestni trg 26

Rodno grudo izdaja Slovenska izseljenska matica v Ljubljani. Izhaja dvanaestkrat na leto. Letna naročnina za prekomorske države je 4 dolarje. Poština plačana v gotovini. Odgovorna urednica prof. Zima Vrščaj, urednica in tehnična urednica Ina Slokan, uredinca priloge učbenika slovenskega jezika Mila Senk. Uredništvo in uprava: Slovenska izseljenska matica, Ljubljana, Cankarjeva 1/II. Rokopisov in slik, ki jih nismo naročili, ne vračamo. Ček, rač. pri Kkomunalni banki 600-704/3-155. Tiskala tiskarna »Toneta Tomšiča« v Ljubljani

Spominu Ivana Meštrovića

V devetinsedemdesetem letu je v South Bendu (ZDA) dne 17. januarja umrl znameniti kipar Ivan Meštrović. Preminil je umetnik, ki je s svojim delom daleč presegel meje ožje domovine, saj si je v času truda polnega živiljenja zagotovil svetovni sloves. Pot od preprostega pastirčka, ki je na paši rezljal drobne plastike, pa do prvega kiparja na svetu, je bila težka in je zahtevala silovito vztrajnost, predanost delu ter seveda tudi genialno ustvarjalno moč. Vse to je združeval v sebi kipar Meštrović, po rodu Hrvat, doma iz male vasi Otavice, ležeče v severnem dalmatinskem Primorju. Kaj mu je dal dom na živiljenjsko pot? Trpko resnost kamnite, od sonca izžgane dalmatinske pokrajine, lepoto visokoraslih plečatih mož in zadržanih žena, oblečenih v črnino z neuklonljivo ponosno hojo, ter zanos prastare ljudske poezije, ki jo je kipar vzljubil že kot otrok. Bila je to bogata dota, ki je dajala pobudo bodočemu umetniku vse živiljenje. V klesarski delavnici Pavla Bilinića v Splitu se je mladi Meštrović seznanil s kiparskim gradivom — kamnom in z vsemi težavami, ki so združene z njegovo obdelavo. Leta 1901 je bil že sprejet na umetniško Akademijo na tedanjem veseljaškem in svetovljanskem Dunaju. Z zagrizeno vnemo se je mladi fant lotil študija in kmalu je zaslovel. Leta 1905 je že dovršil svojo prvo pomembno kiparsko kompozicijo za Zagreb — Studenec živiljenja. Po končani akademiji je Meštrović odpotoval v Pariz, da bi se pri samem oreclu seznanil z najvišjimi francoskimi kiparskimi uspehi (Rodin, Maillol i. dr.). Tu je kipar zasnoval Kosovski hram, nastale so plastike Moja mati, Spomin in Miloš Obilić. Pot v Rim (1911 l.) je našemu mojstru odprla vrata v razumevanje in občudovanje Michelangelovih del. Med prvo svetovno vojno je Meštrović živel v Londonu in Švici, leta 1919 pa se je vrnil v Zagreb, kjer je prevzel mesto profesorja na Umetnostni akademiji. Sledila so plodna leta intenzivnega oblikovanja plastike, spomenikov in arhitekture. Razstave v vseh vidnejših evropskih središčih in v Ameriki so prinesle mojstru svetovno priznanje. Od kipov in spomenikov bi omenili Strossmayerja v Zagrebu, Grgurja Ninskega v Splitu, Psiho, Zgodovino Hrvatov, Indijanca v Grand Parku (Chicago) itd. Leta 1946 je mojster odpotoval v Ameriko, kjer je deloval kot profesor na Umetnostni akademiji v Sirakuzi. Od zadnjih njegovih plastik bi navedli Pieta, Perzephono in Njegoša za pesnikov mavzolej na Lovčenu. Našteli smo le nekaj Meštrovićevih umetnin, a že te dovolj zgovorno pričajo o veličini njegovega ustvarjalnega genija.

DR. STANE MIKUŽ

Ivan Meštrović: Spomin (1908)

RODNA GRUDA

ILUSTRIRANA REVIIJA
SLOVENSKE
IZSELJENSKE MATICE
V LJUBLJANI

FEBRUAR 1962

LETO IX

Mrtev se je vrnil

Posebno letalo ga je pripeljalo iz Amerike v domači kraj. Mrtev se je vrnil v svojo rojstno vasico Otavice pri Drnišu ob kršni dalmatinski obali. Počival bo na gričku, ki si ga je sam izbral in okrasil z vrsto kipov, ki jih je njegovo dleto izklesalo iz marmora.

Častni član Jugoslovanske akademije znanosti in umetnosti v Zagrebu in član ameriške Akademije znanosti in umetnosti, kipar Ivan Meštrović, se je za vselej vrnil domov. Kakor toliko naših ljudi, ga je hrepenenje pred leti povedlo v svet, kjer je iz revnega kamnoseškega vajenca postal umetnik svetovnega slovesa.

Na pomlad je nameraval spet obiskati svojo deželo. Še štirinajst dni pred vestjo o smrti so njegovi prijatelji in sorodniki prejeli njegova pisma iz Amerike, v katerih jim je pisal, kako se veseli srečanja s svojo drago Dalmacijo.

Mnogo človeških želja ostane v življenju neizpoljenih in tako se je tudi želja našega velikega mojstra Meštrovića izpolnila drugače kakor je mislil. Vrnil se je, in sicer še pred pomladjo

Ivan Meštrović: *Moja mati* (1908)

*Pastirček
Ivan Meštrović,
fotografiran
v nedeljskem
dopoldnevu
v Drnišu.
Knjiga in papir
v naročju
in pogled,
uprt v daljavo.
pripovedujeta
o veliki želji
oblikovati lepoto,
da postane
nesmrtna.*

— vrnil se je — mrtev. Nenadoma mu je zastalo srce. Obnemoglo je od vsega velikega, silnega, kar je vse življenje tako željno vpijalo. Zastalo je, še preden ga je pretresla vest o veliki nesreči, ki je doletela Dalmacijo, o hudem potresu, ki je toliko družinam porušil skromna domača ognjišča.

Njegova izguba je bridko prizadela našo deželo. Njegovi soprogi Olgi so poslali sožalne brzojavke predstavniki ustanov, mnogi njegovi prijatelji in oboževalci njegove umetnosti. Med njimi je tudi sožalna brzojavka predsednika Jugoslavije. Pokojnikova soproga je prejela tudi preprosta pisma kmetov iz njegove rojstne vasi in številnih znancev s slučajnih srečanj.

Čeprav daleč od nje, je domačo deželo zvesto nosil v srcu vse življenje. Njegov spomenik Neznanemu junaku na Avali v Beogradu, ki je bil zgrajen v spomin padlim v prvi svetovni vojni, je izmed najlepših spomenikov to vrste na svetu. V Otavicah, njegovi rojstni vasi, kjer mu je sovražnik med zadnjo vojno požgal dom, v katerem je zgorel tudi njegov stric, je dal zgraditi šolo, zdravstveno postajo in most preko rečice Čikole. Splitu je poklonil svojo impozantno palačo na Mejah, ki je zdaj preurejena v galerijo njegovih originalnih najlepših del, ki jih je poklonil domovini.

Meštrovićeve galerija v Splitu, ta edinstveni muzej njegovih umetnin, ki so ga odprli leta 1952, je zavrt v žalost. Črna zastava, obešena na pol droga, visi raz nje. Tišina je razlita v prostornih razstavnih dvorinah, ki so jih obiskali že stotisoči, med temi pred dvema letoma tudi skupine naših izseljencev, ki so obiskali Split v izseljenskem tednu. Toda to ni tišina žalosti in smrti — to je veličastje življenja, mogočnega, silnega in večnega, ki ga je njegovo nesmrtno dleto vklesalo v kamen in marmor in vlilo v bron.

Solidarnost milijonov

*Kraje ob jadranski obali je prizadel potres —
Vsa Jugoslavija zbira pomoč za obnovo porušenih domov*

Prvi dnevi letošnjega leta oziroma, nedelja, 7. januarja, bo ostala prebivalcem Jugoslavije v spominu kot dan, ki je prinesel nesrečo tisočim ljudi ob jadranski obali. Kraje med Omišem in Pločami, s središčem v Makarski, je zadel potres. Prvi potresni sunki so bili dokaj siloviti: nekatere hiše so se začele podirati, druge so dobile široke razpoke. V nočni temi — potres je razdejal električne napeljave — so ljudje zbežali iz hiš proti obali, da si rešijo golo življenje. Res je bila sreča, da človeških žrtev skoraj ni bilo, z izjemo 20-letnega fanta, ki je izgubil življenje pod ruševinami. Toda elementarna katastrofa s tem prvim opominom ni pojenjala. Ko so minili prvi tresljaji, so ljudje sicer mislili, da je najhujše za njimi ter so se skušali vrniti v hiše, ki so še dajale zavetje. Potresni sunki pa so se naslednje dni ponavljali, zemeljska skorja je pokala, z visokega planinskega grebena Biokova, ki sicer ščiti Makarsko Primorje, pa so se trgale in valile skale ter si utirale pot do obale. Ponekod so skalnati plazovi zatrpali ceste, rušili poslopja in ljudem na potresnem področju, ki je zajelo vse kraje Makarskega in Dubrovniškega Primorja, v notranjost pa seglo do Imotskega in Ljubuškega, ni kazalo drugače kakor bežati.

To so bile ure, ki so izpričale trdno povezanost naših ljudi, čut požrtvovalnosti in silno organizacijsko sposobnost. Enote mornarice so podnevi in ponoči z ladjami in motornimi čolni prevažale družine iz ogroženega področja. Na pomoč so priskočile enote Jugoslovanske armade. V obalnih krajih, predvsem v Splitu, pa so civilne oblasti takoj organizirale sprejemne centre, kjer so poskrbeli za takojšnjo pomoč in popolno oskrbo otrok, mater in bolnih. Mnogim je bilo treba pomagati tudi z obleko, saj so ljudje bežali brez najnujnejšega, kajti smrtna nevarnost jim je branila vrnitev v porušene in na pol porušene domove.

Na stotine družin v krajih ob obali in v notranjosti dežele se je priglasilo, da sprejmejo begunce. Gospodarska podjetja in sindikalne organizacije, ki imajo ob morju počitniške domove, so jih takoj odstopile za začasno nastanitev ljudem, ki so morali zapustiti domače kraje.

Toda to še ni bilo vse. Prve vesti, ki so jih priobčili časopisi in radio, prve slike, ki jih je posredovala televizija o nesreči naših ljudi, so imele silen odmev. Naglica, prisebnost in velika požrtvovalnost pri pomoči ter povezanost naših ljudi, ki je prišla ob tej nesreči do polnega izraza, so močno omilile posledice potresa. Vse pre-

bivalstvo naše države je sprožilo samoniklo akcijo za zbiranje hrane, obleke, zdravil in drugih potrebščin. Do 1. februarja je bilo samo v Sloveniji zbrano za četrto milijarde dinarjev prispevkov.

Po nekaj dneh so potresni sunki pojenjali, zemlja se je umirila, iz vseh krajev države pa prihajajo poročila o zbrani pomoči. Samo Slovenija je v nekaj dneh zbrala nad 150 milijonov, prav toliko ali še več pa tudi druge republike. Velika podjetja, železarne, rudniki so dali kar po tri in še več milijonov. Prispevke so zbirali državljani, otroci v šolah, organizacije in še zlasti Rdeči križ. Gledališča igrajo v korist prizadetega prebivalstva, železnice zastoj prevažajo pošiljke gradbenih in drugih potrebščin za obnovo in oskrbo prebivalstva v krajih, ki jih je prizadel potres. Skoraj v vseh tovarnah so sklenili, da bodo delavci odstopili en- ali dnevni zaslužek, hkrati pa pošiljajo v prizadete kraje pošiljke svojih izdelkov: tekstilne tovarne blago v vrednosti deset in deset milijonov, kmetijske zadruge svoje pridelke, usnjarske tovarne usnje, kemična in farmacevtska industrija pošilja zdravila, posebno dobrodošle pa so pošiljke cementa, opeke, železarskih izdelkov in drugega, s čimer bodo obnovili prizadete kraje.

Veliki gradbeni, železarski in drugi kolektivi so sestavili ekipe strokovnjakov in kvalificiranih delavcev, ki so že odšle na jadransko obalo, pridružujejo pa se jim mladinske delovne brigade. Šole so namreč takoj sklenile, da letos mladinci ne bodo odšli na zimske počitnice, temveč se bodo pridružili delavski mladini, ki bo pomagala pri gradbenih delih v makarskem področju.

Samo to, kar nosijo s seboj, jim je ostalo

Domače hiše ni več

Nesreča, ki je zadela Jugoslavijo, pa je odjeknila tudi v tujini. Številne dežele so obljubile pomoč. Mednarodne organizacije pozivajo svoje članice, naj pomagajo — kar vse priča o trdnih vezeh, ki sta jih skovali koeksistenca in ideja solidarnosti in potrjuje ugled, ki si ga je Jugoslavija pridobila v svetu. Tudi jugoslovanski izseljenci v raznih deželah hočejo pomagati svojim bratom. Izselske matice prejemajo poročila iz raznih strani sveta o prireditvah, ki jih bodo pripravile razne izselske organizacije v korist prizadetim in o nabiralnih akcijah.

Med ljudi, ki bivajo v začasnih zatočiščih, in v kraje, ki jih je zadel potres, so takoj pohiteli tudi naši najvišji voditelji s predsednikom Titom. Zanimali so se, kako je poskrbljeno za begunce ter se pogovorili, kako naj bi ob pomoči, ki jo nudi vsa Jugoslavija, obnovili prizadete kraje. Že drugič bo to pot treba na novo sezidati domove, kajti prav prebivalstvo iz teh krajev je bilo hudo prizadeto med vojno, saj so bila številna naselja povsem porušena. Vendar ljudje tudi sedaj ne obupujejo, temveč z zaupanjem kujejo načrte za obnovitev, saj jim pomagajo bratske roke in sočutja polna srca vse domovine.

MARIJA NAMORS

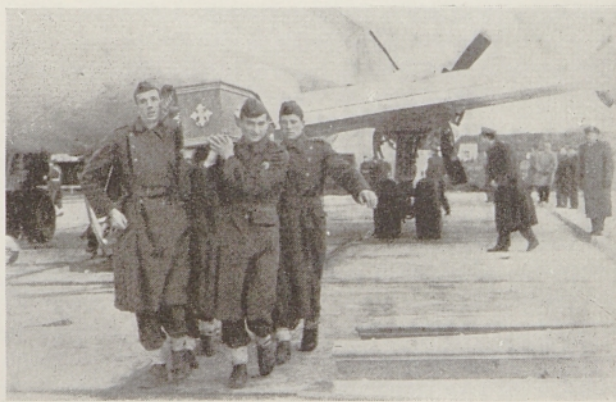

Rdeči križ je med prvimi pomagal beguncem. Na sliki pri delitvi hrane

Tragedija naše ladje

Dve hudi nesreči sta nas prizadeli že v prvih dneh letošnjega leta: potres v Dalmaciji in tragedija jugoslovanske ladje »Šabac«, v katero se je v noči od 6. na 7. januar v Rokavskem prelivu zaletela velika angleška ladja »Dornington Court« in jo pri silnem trčenju dobesedno razpolovila. Nesreča se je pripetila ponoči, ko je večina posadke spala. Tako je izmed 33 članov posadke izgubilo življenje 28 naših mornarjev. Ladjam, ki so prihitele na pomoč, je bilo delo zelo otežkočeno spričo razburkanega morja in goste megle. Tako so rešile le pet naših mornarjev. Ladja »Šabac« je bila lastnina Kvarnerske plovbe z Reke. Zastopniki te družbe in predstavniki Jugoslavije raziskujejo vzroke nesreče. Ladja »Dornington Court« ima radar. To je že druga nesreča, ki jo je povzročila. Le da prva pred dobrim letom ni imela tako tragičnih posledic.

S posebnim letalom se je vrnilo domov 17 mrtvih mornarjev, 11 pa jih bo za vedno ostalo v tujem morju. V Pulju na prostranem hangarju na letališču na katafalku so druga poleg druge stale krste, zasute z venci. Več tisoč ljudi iz vseh

naših obalnih mest se je zbralo k žalni komemoraciji. Ob njihovih krstah so stali na častni straži tovariši. V množici pa so bili njihovi dragi: očetje, matere, žene, otroci, sestre in bratje. Besede govornikov so odmevale med jokom in bolestinimi kriki. Bilo je, kakor da joka vsa množica zbranih...

Velika množica je počastila spomin ponesrečenih mornarjev tudi na Reki, kamor so prepekljali krste z avtomobili. Kakor da so bili mrtvi bratje vsem v nepregledni množici, ki jih je sprejela. Da je v resnici tako se je pokazalo tudi pri zbiranju prispevkov za osirotele družine. Da, bili so nam bratje in zato njihovi otroci in njihove družine niso osirotele. Vsa naša skupnost jim bo pomagala in skrbela zanje. I. S.

Jugoslavija kot gostitelj

Lani je bilo v Jugoslaviji toliko mednarodnih političnih, gospodarskih, kulturnih, znanstvenih, športnih in drugih prireditev, kot še nikoli doslej.

V letu 1961 je bila Jugoslavija gostiteljica številnih gospodarskih, kulturnih, znanstvenih in drugih delegacij, ki so prihajale na razne kongrese, zborovanja, zasedanja in podobne prireditve z vseh petih celin sveta. S tem je Jugoslavija ne samo gostoljubno ponudila streho vsem narodom in pripadnikom vseh držav ne glede na njihovo politično in gospodarsko ureditev, marveč je hkrati gradila vezi in mostove za zблиževanje med posamezniki in med narodi.

Predaleč bi zašli, če bi hoteli naštetih vse goste iz tujine, ki so v letu 1961 posamezno ali pa v skupinah obiskali Jugoslavijo. Zato se bomo omejili le na nekaj najpomembnejših mednarodnih prireditev, ki so bile lani v Jugoslaviji.

Višek v vrsti dosedanjih pomembnih mednarodnih srečanj v Jugoslaviji je bila nedvomno mirovna konferenca neodvisnih držav, ki se je začela 1. septembra v Beogradu. Na konferenci, ki je močno odjeknila po vsem svetu in ki pomeni velik doprinos k delu za mir, je bilo zbranih 23 voditeljev in šefov vlad azijskih in afriških držav, kot opazovalca pa sta se je udeležila tudi predstavnik Bolivije in Ekvadorja. Na tem pomembnem zborovanju so predstavniki in voditelji skoraj milijarde ljudi ponovno odločno potrdili, da je trajen mir na svetu mogoče doseči samo z miroljubnim sožitjem, nikakor pa ne z orožjem.

Od 8. do 12. aprila je bil v Opatiji IV. svetovni kongres za gnojila. Na kongresu, ki se ga je udeležilo nad sto strokovnjakov z vsega sveta, so prebrali nad 80 referatov. Najnaprednejši strokovnjaki so govorili o uporabi jedrske energije v kmetijstvu.

Od 18. do 21. aprila je bila v Zagrebu konferenca žensk Jugoslavije, ki se je udeležilo nad 60 delegatki iz 20 držav Evrope, Azije in Afrike. Na kongresu so poudarili, da je treba pereče ženske probleme obravnavati tako, kakor druge važne zadeve, predvsem v komuni.

Od 2. do 22. septembra je bil v Beogradu seminar mednarodnega univerzitetnega centra za družbene vede. Na njem je sodelovalo 50 znanstvenih delavcev iz 26 držav.

V Beogradu se je 15. maja začela mednarodna konferenca za jedrsko elektroniko. Zbran je bil ves »možganski trust« — nad 550 znanstvenikov iz 28 držav! Na konferenci so prebrali 56 referatov o najnovejših dosežkih na področju jedrske elektronike. Kako hitro in brez težav se sporazumejo znanstveniki!

Od 22. do 25. maja je bil v Domu sindikatov v Beogradu VI. kongres Svetovnega društva za družbeno varstvo. Delegatov na njem je bilo nad sto, med njimi predstavniki 22 evropskih, azijskih in afriških držav.

Ljubljana je bila junija prizorišče elitne kulturne manifestacije. Dne 11. jun. je predsednik Izvršnega sveta LRS Boris Kraigher v imenu predsednika republike tovariša Tita odprl IV. grafični bienale v Moderni galeriji. Na njem so razstavljali svoja dela najboljši umetniki iz Japonske, Anglije, ZDA, Italije, Poljske, Belgije, Sovjetske zveze, Francije, Švedske, Nizozemske, Španije, ZAR, Jugoslavije in drugih dežel. Jugoslovanski umetniki so si v tej ostri mednarodni konkurenci grafične elite priborili lepe uspehe, zlasti priznani umetnik-slikar Riko Debenjak, ki je dobil drugo nagrado v znesku 300.000 dan in si delil drugo mesto z japonskim slikarjem Kumi Sugajem. Prvo nagrado v znesku pol milijona dinarjev je dobil Japonec Yozo Hamaguchi.

Od 1. do 13. avgusta je bil v Splitu XII. slavistični seminar, ki ga vsako leto organizira oddelek za slovansko filologijo na zagrebški filozofski fakulteti. Razen številnih domačih je prišlo na seminar 59 slavistov iz 14 držav, prvič tudi iz Poljske in Romunije.

Od 10. do 11. avgusta je bil v Beogradu XI. kongres Evropske unije pridelovalcev hmelja, ki so se ga udeležili predstavniki osmih evropskih držav.

Na Korčuli se je 26. avgusta začelo III. mednarodno posvetovanje Svetovnega epidemiološkega društva. Navzočih je bilo 150 strokovnjakov z vseh petih celin in 20 zdravnikov-epidemiologov iz Jugoslavije.

Dubrovnik je bil od 4. do 8. septembra prizorišče pomembnega mednarodnega zborovanja. Zbralo se je 260 predstavnikov 42 držav z vseh kontinentov na zborovanju za hidravliko. Na zborovanju so prebrali nad 150 referatov. Po zborovanju so si udeleženci ogledali nekatere hidrotehnične objekte in inštitute v Splitu, Dubrovniku, Beogradu, Zagrebu in Ljubljani.

Septembra so bile uprte oči vseh šahistov sveta v Bled. Na velemojstrskem šahovskem turnirju so se pomerili sami »kanoni«, med njimi bivši svetovni prvak Rus Mihael Talj, ameriški mojster »Bobby« Fischer in še cela plejada slovečih šahistov, kot so Gligorić, Petrosjan, Keres,

Geller, Darga, Donner, Portisch, Olafsson, Bissguier, Trifunović in drugi. Zmagal je mekdanji svetovni prvak Mihael Talj.

Od 10. do 16. oktobra je bil v Ohridu XII. mednarodni kongres bizantinologov, nad katerim je prevzel pokroviteljstvo predsednik Tito. Zbranih je bilo nad 600 domačih in tujih znanstvenikov,

predstavnikov nad 30 držav z vseh kontinentov. Med drugim so si udeleženci tega kongresa ogledali tudi razstavo jugoslovanskih ikon, med katerimi so najbolj dragocene zlasti ikone iz Ohrida. Najstarejša ikona je iz 11. stoletja. Na kongresu so sklenili, da bo XIII. kongres bizantinologov leta 1966 v Oxfordu.

IGOR PRESERN

Kratke zanimivosti

Podjetje za vodna pota »Ivan Milutinović« iz Beograda se bo v kratkem lotilo izsuševanja velikih slanih jezer v bližini Kalkute v Indiji. Izsuševalna dela, ki bodo zajela približno 3500 kvadratnih milj, bodo trajala skoraj šest let. To bo doslej največje javno delo, kar so jih jugoslovanska podjetja prevzela v tujini. Vrednost izsuševalnih del bo znašala približno 17 milijonov dolarjev, delalo pa bo 60 jugoslovanskih strokovnjakov in kakih 140 indijskih delavcev. Na izsušenih površinah bodo v prihodnjih letih zgradili nove stanovanjske okraje Kalkute. Za izsušitev slanih jezer bodo predvidoma porabili kakih 18 milijonov kubikov peska in kamena.

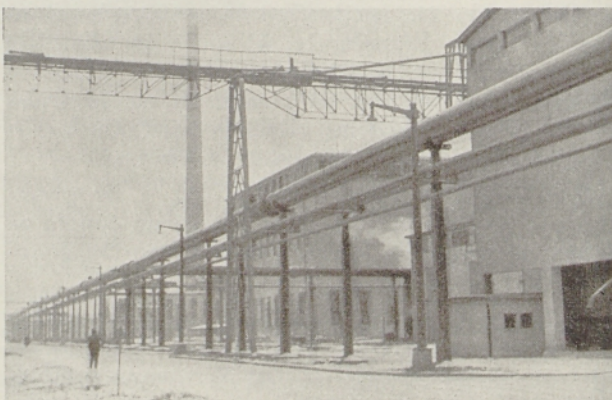
Podjetje »Geoistraživanja« iz Zagreba je začelo pred kratkim graditi v zahodnem Iraku 102 vodnjaka. Vrednost teh del, ki bodo predvidoma trajala dve leti, znaša približno dva in pol milijona dolarjev. Vodnjaki bodo globoki kakih 500 metrov in bodo dajali približno pet litrov vode v sekundi. Iz teh vodnjakov se bodo oskrbovala z vodo beduinska plemena, ki žive v puščavah. Podjetje »Geoistraživanja« je dobilo naročilo za graditev teh vodnjakov zlasti spričo velikih uspehov in izkušenj, ki si jih je pridobilo pri graditvi vodnjakov v ZAR. Podjetje pa se pogaja za graditev vodnjakov še z nekaterimi drugimi državami na Srednjem vzhodu.

Po pogodbi bo tovarna »Rade Končar« iz Zagreba tudi v letu 1962 sodelovala pri nadaljnji graditvi evropskega centra za jedrske raziskave v Ženevi (Švica). »Rade Končar« bo dobavil po pogodbi posebne magnetne, ki pospešujejo gibanje elektronskih delcev. Vrednost tega dela, ki je bilo sklenjeno na licitaciji v zelo ostrih konkurenčnih pogojih (za prevzem tega dela so se potegovala tudi številna znana podjetja iz Švice, Francije, Zahodne Nemčije itd.), bo znašala približno 370.000 dolarjev. Znano je, da je »Rade Končar« dobavil za ta koncern že 1959. leta 21 štiripolnih leč in še nekaj druge opreme v skupni vrednosti 54.000 dolarjev.

Pred kratkim je bila dograjena luka v Tripolisu. Zgradila pa sta jo beograjsko podjetje »Invest-import« ter splitsko gradbeno podjetje »Obala«. Vrednost gradbenih del znaša približno 4,5 milijona dolarjev. Luka v Tripolisu je važna tudi zato, ker se tu končajo naftovodi iz severnega Iraka in vrelcev pri Kirkuki in Mosulu.

Podjetje »Invest-import« je razen luke v Tripolisu nedavno dogradilo tudi akumulacijski jezero v severnem Libanomu. Voda iz jezera, ki je nastalo za jezom, bo namakala kakih 7000 ha plodne zemlje v dolini reke Baret.

V Etiopiji gradijo pod nadzorstvom strokovnjakov zagrebškega podjetja »Elektroprojekt« veliko hidrocentralo Tis Abaji. To bo prva elektrarna na Modrem Nilu, njena zmogljivost pa bo znašala 16.000 kW. Opremo za elektrarno Tis Abaji izdelujejo ljubljanski »Litostroj« (turbine), zagrebški »Rade Končar« (generatorji) in mariborska »Metalna« (mehanična oprema). Načrte za to elektrarno je izdelalo podjetje »Elektroprojekt« iz Zagreba, pogodbo o celotni investiciji pa je sklenila izvozna skupnost »INGRA« iz Zagreba.

Del rekonstruirane tovarne aluminija v Kidričevem. Po končani rekonstrukciji bo tovarna podvojila letno proizvodnjo

Jugoslovanski znanstvenik sodeloval pri pomembnem odkritju

Lani septembra smo zvedeli za nov pomemben znanstveni dogodek današnjega časa: odkrili so nov osnovni delec materije, imenovan »Omega« mezon.

Prizorišče odkritja je bila univerza Berkeley v Kaliforniji, njegovi avtorji pa znanstveniki: Maglič, Alvarez, Rosenfeld in Stevenson.

Do odkritja je prišlo z dramatičnimi in skrajnje težavnimi napor. Od leta 1957, ko je skupina japonskih znanstvenikov prišla do teoretične predpostavke, da tak delec obstaja, je šest skupin znanstvenikov žrtvovalo ves svoj čas, da bi ga izsledili. Uspeh je bil dosežen šele štiri leta pozneje na osnovi dela znanstvenikov univerze Berkeley, ki so bili mnenja, da bi mogel biti Omega mezon precej težji kakor so tedaj sodili.

Da so dobili 90 fotografij, ki so omogočile znanstvenikom, da so videli mezon, je bilo treba napraviti trideset tisoč fotografskih posnetkov.

Atomski fiziki menijo, da je zadnje odkritje pogrešanega člena pripomoglo k popolni sliki protona in neutrona.

Kalifornijski znanstveniki so doprinesli velik delež k odkritju. Nobelov nagrajenec E. Macmillan, direktor berkeleyjskega laboratorija, kjer so odkrili mezon, je dejal, »da odkritje omogoča največji napredek v razumevanju osnovnih delcev materije«, ameriško javno mnenje pa je označilo odkritje kot »velikanski korak naprej«.

Eden izmed vodilnih jugoslovanskih atomskih izvedencev, dr. Pavle Savić, ki je svoj čas sodeloval z Marie Curie, je izjavil dopisniku »Politike«, da je to izredno pomembno odkritje.

Ko je nadalje omenil enega izmed avtorjev odkritja, 30-letnega jugoslovanskega znanstvenika dr. Bogdana Magliča, je dr. Savić dejal, da je ta uspeh njegovega bivšega učenca zelo razveseljiv. Rekel je, da velikanski uspeh dr. Magliča ni prišel nepričakovano, kot bi kdo mislil, kajti dr. Magliča odlikujejo znanje, nadarjenost, odločnost in volja.

Predsednik Združenih držav John Kennedy je v brzojavni čestitki izjavil, da bo novi mezon omogočil znanstvenikom boljši vpogled v strukturo atomskega jedra. Posebno je bil vesel, ko je izvedel, da je eden izmed znanstvenikov, ki so odkrili nov mezon, jugoslovanski znanstvenik, ki je ta čas na specializaciji v Berkeleyu.

*

September last marked yet another important scientific achievement in our day: a new elementary particle of matter called the "Omega" meson was discovered.

The scene of the discovery was Berkeley University in California and its authors, four scientists: Maglič, Alvarez, Rosenfeld and Stevenson.

Dramatic and arduous efforts, however, preceded the discovery. Since 1957, the year when a group of Japanese scientists arrived at the theoretical assumption that such a particle existed, no less than six scientific teams devoted their full time to tracing it. Success came only four years later through the work of the Berkeley team, who hit on the idea the Omega meson might be much heavier than was reckoned.

To obtain 90 photographs which enable the scientists to see the meson, it was necessary to make thirty thousand photos of the experimental process.

The consensus of opinion among atomic physicists is that this latest discovery has just about provided the missing links for a full picture of the proton and neutron.

The California scientists have been given the highest tributes since their discovery. Nobel Prize winner E. Macmillan, Director of the Berkeley Laboratory where the discovery was made, declared that it will make possible "important advances in our knowledge of the basic particles of matter", and American public opinion has characterized the achievement as "a giant step forward".

One of the leading Yugoslav atomic experts, Dr Pavle Savić, who at one time worked with Marie Curie, told Politika's correspondent that this was an exceptionally important discovery in the field science dealing with the structure of matter. Commenting on one of the authors of the discovery, the 30-year-old Yugoslav scientist, Dr Bogdan Maglič, Dr Savić said that his former pupil's success was most gratifying. He went on to say that the feat was not as unexpected as one might suppose, given the necessary skill, talent, determination and will to succeed on the part of Dr Maglič.

The United States President, Mr. John Kennedy, joined in paying tribute to the discovery. In a telegram of congratulations he stated that the new meson would help scientists gain a greater insight into the structure of the atomic nucleus. He also said that he was particularly happy to learn that one of the discoverers was a Yugoslav scientist, who was at present specializing at Berkeley.

Jože Udovič:

Vonj pokošene trave

*Kako te gledam, zemlja,
v valujoči luči večera,
drhtim ob tvojih klicih
in trpki okus poslavljanja
mi zaliva usta dan za dnem.*

*Tvoje oko sem, tvoje srce,
tvoja duša, tvoj spomin,
v meni se razpenjajo tvoje
mavrice,
v meni gledajo oči mnogih src
in govore vdana usta
davnih ljubezni,
v mojih prsih se sveti
dih neznanih žena,
v meni dihajo
tvoja leta.*

*V sebi nosim šumenje gozdov,
ki jih že davno ni več,
in vonj pokošene trave,
v njem se družijo
cvet in smrt.*

*Kakor skriven, teman čar
govorim te besede,
in ko hodim po nizki travi
v otožnem vetru in blagi luči,
čuti to krhko bitje,
da jih ti govoriš,
ti jih govoriš.*

Kovčki so pripravljani, srce prekipeva v hrepenenju ...

Ne vem, v katerem izmed številnih pisem, ki jih dan za dnem prejema Slovenska izseljenska matica, je bilo to napisano in v katerih so bile podobne misli malo drugače povedane. Le to lahko že zdaj določno rečemo, da bo, kakor so dimo po pismih in iz poročil v listih, letošnji obisk izseljencev rekorden.

Kovčki so pripravljani, srce prekipeva v hrepenenju ...

Tudi pri nas se pripravljamo. V podružnicah Slovenske izseljenske matice, ki jih imamo danes skoraj v vseh večjih krajih Slovenije, je živahno, da nikoli tega. Treba se je pač pome-

Julij Kožuh iz Buenos Airesa je letos po 34 letih obiskal v Oseku mater in brata

niti o številnih podrobnostih — o prireditvah, sprejemih in sploh o vsem, kar je v zvezi s prihodom naših ljudi, ki bodo z vseh strani sveta po dolgih letih prišli obiskat svojo rojstno deželo, da si jo ogledajo, kakšna je zdaj in da si odpočijejo enkrat spet res doma.

Ameriški rojaki nas bodo letos obiskali zelo zgodaj. Kakor nam napovedujeta naša vodilna potovalna urada iz Clevelanda Avgust Kollander in Bled, bomo prve skupine izletnikov pozdravili na naših tleh že v maju. Tako je prav. Naš holmci in doline bodo takrat vsi v cvetju, da bo srečanje lepše.

Pravzaprav so prvi letošnji obiskovalci že pri nas. Prvi lastovki, kakor smo navajeni reči, sta bila naša primorska rojaka Florijan Bartl iz Čezsoče pri Bovcu, ki je nedavno prišel iz Chicaga po 48 letih obiskat rodni kraj, in Julij Kožuh iz Oseka, ki je pred 34 leti odšel v Buenos Aires v Argentini in je zdaj po toliko letih spet objel svoje drage domače.

Med prvimi skupinami, ki so za letos napovedale svoj obisk, bo najbrž skupina Ameriške bratske zveze pod vodstvom predsednika finančnega odbora ABZ Janka N. Roglja, s katerim smo se tudi lani srečali. Stalni poročevalec zanimivih clevelandskih novic v ameriški Prosveti Anton Šabec prav tako napoveduje svoj obisk v maju — seveda ne pride sam, temveč s skupino, s katero se bo pripeljal z letalom. Tudi v juniju in juliju je napovedanih več skupin iz ZDA, med njimi izletniki Slovenske dobrodelne zveze pod vodstvom člana njenega glavnega odbora Jožka Penka.

V prvih dneh junija nas bo med drugim obiskala tudi skupina izletnikov pod vodstvom glavne tajnice Progresivnih Slovenk Josephine Tratnikove in soproge prvega podpredsednika SNOJ Elle Samanicheve. V tej skupini bo predvsem naša druga in tretja generacija ameriških

67-letni Florijan Bartl iz Čezsoče pri Bobcu, ki je po 48 letih prišel iz Chicaga obiskat sorodnike (fotografiran je pred Park-hotelom v Novi Gorici)

Slovencev, ki so doslej poznali rojstno deželo svojih staršev in starih staršev le iz njihovega pripovedovanja in jo bodo letos prvič videli. V Sloveniji ostanejo le osem dni. Ogledali si bodo najlepše in najpomembnejše kraje ter seveda obiskali rojstne kraje svojih staršev. Nato pa jih bo pot vodila dalje. Poleg Slovenije bodo obiskali Italijo, Švico, Pariz in London.

Kakor nam poročajo potovalne pisarne, so prijave letošnjih izletnikov v polnem teku. Zato

Grosupeljska podružnica Slovenske izseljenske matice je izgubila predsednika

V prvi polovici januarja je Grosuplje imelo pogreb kakršnega še ni bilo. Od blizu in daleč so se prišli ljudje posloviti od grosupeljskega zdravnika dr. Franja Podkoritnika, ki so ga spoštovali in imeli radi. Nepregledna množica ga je spremila do groba, ki ga je prekrilo nad 60 vencev raznih društev in organizacij in njegovih številnih prijateljev. Grosupeljčani so izgubili dobrega zdravnika, društva in organizacije pa vestnega sodelavca. Tudi Slovenska izseljenska matica je zgubila v njem prizadevnega predsednika svoje podružnice na Grosupljem. Dr. Podkoritnik si je zlasti prizadeval pri postavitvi Adamičevega spomenika na Grosupljem. Z njim smo se zadnjikrat srečali na spominski proslavi ob desetletnici Adamičeve smrti lani 4. septembra (na sliki desno). Nihče od nas ni takrat slutil, da smo si zadnjikrat segli v roke.

zdaj še ne moremo podrobneje pisati o tem, kdo vse nas bo letos obiskal. Med tistimi, ki so nam obljubili, da nas morda letos spet obiščejo, sta tudi znani in priljubljeni voditeljici skupin — glavna tajnica Slovenske ženske zveze Albina Novakova iz Chicaga in Jennie Troha iz Barbertona. Stalni povratak v letošnji pomladi sta nam napovedala med drugimi tudi zakonca Simčičeva iz Miamija v Floridi. Čeprav zdaj, ko to pišem, pri nas še niti malo ne diši po pomladi, pri Matici že kar vsak dan čakamo, da se vrata odpro in nas veselo preseneti naša draga, vedno nasmejana Tončka, s katero smo se osebno seznanili leta 1954. Dobrodošli vsi, ki nas boste letos obiskali!

Tudi letos bodo izletniki v starem kraju zadovoljni, kakor so bili v preteklih letih, kar dokazujejo številni dopisi, ki jih pošiljajo Matici, in članki v slovenskih ameriških listih. Najbolj veselo srečanje ameriških rojakov bo letos 4. julija na Dolenjskem, na Otočcu, kjer bodo imeli svoj tradicionalni vsakoletni ameriški piknik. To bo res pravi piknik v prijetnem gozdiču ob mogočnem starem gradu, ki se dostojanstveno ogleduje v zeleni Krki, v gradu, ki je zdaj preurejen v eno naših najbolj gostoljubnih in priljubljenih gostišč.

Dolenjci se že z vso vnemo pripravljajo na to prireditev. Slovenska izseljenska matica pa jim seveda pomaga z nasveti in navodili. Dolenjci pravijo, to mora biti nekaj prvovrstnega, posebnega, domačega, čisto dolenjskega. In če tako pravijo, tako tudi bo. Podrobneje o pikniku bomo še poročali, kakor tudi o drugih prireditvah, ki bodo v okviru letošnjega Izseljenskega tedna za ameriške in evropske rojake ter o izletih, ki jih bomo organizirali posebej za naše izseljence.

Naša skr

Zavod za usposabljanje invalidne mladine v Kamniku zdravi, vzgaja, šola in poklicno usposablja invalidno mladino od 7. do 20. leta. Zavod ima moderno urejeno fizioterapijo, osnovno šolo, vajensko šolo z osmimi učnimi delavnicami ter internat za 110 gojencev. Na sliki: zdrabljenje invalidnih otrok s fizioterapijo

Iz zavoda za usposabljanje invalidne mladine v Kamniku: Mladi gojenci se v urarski delavnici pripravljajo za svoj bodoči poklic.

V pletilski delavnici zavoda invalidne mladine v Kamniku: Ta dekleta bodo postale dobre pletilje

V naši domovini posvečamo največjo pozornost skrbi za človeka, za lepo in urejeno življenje delovnih ljudi, posebno pa za vedro življenje otrok. Po drugi svetovni vojni smo morali predvsem poskrbeti za pomoč vsem v vojni prizadetim otrokom brez staršev, invalidom in drugim žrtvam vojne. Zdaj pa odstranjujejo organi socialnega varstva vse tiste težave, ki prizadevajo družine spričo naglega razvoja industrije in s tem v zvezi vedno večjega zaposlovanja žensk v gospodarstvu. Zlasti v zadnjih letih se je razvila široka skrb za otroke, od najmlajših do šolskih otrok in tistih, ki so na kakršenkoli način izgubili lastno družino. Te naloge opravljajo predvsem socialno-varstveni organi pri občinah, ki jim pomagajo številne družbene organizacije, kot društva prijateljev mladine, ženska društva, odbori Rdečega križa itd.

Pod posebnim varstvom socialno-varstvenih organov je v Sloveniji približno 14.000 otrok in mladine. To so predvsem otroci brez staršev ali pa otroci iz socialno in zdravstveno ogroženih družin, ko so njihovi starši sicer živi, je pa v domačem okolju kakorkoli ogrožen njihov pravilen duševni in telesni razvoj. Poleg tega skrbijo socialno-varstveni organi za otroke padlih borcev ter v sodelovanju z ustreznimi organizacijami pomagajo otrokom, ki so v minuli vojni izgubili svoje najdražje — pri šolanju in usposabljanju za poklice, ki jih najbolj veselijo.

Skrb za otroke, potrebne posebne skrbi socialno-varstvenih organov, je urejena z mnogimi zakonskimi predpisi. V smislu teh predpisov sta se v Sloveniji v glavnem uveljavili dve obliki skrbi za otroke pod družbenim varstvom: oddaja v ustrezne otroške in mladinske domove ali pa v rejniške družine. Za pravilen duševni in telesni razvoj otrok, ki so ostali brez lastne družine, namreč nikakor ne zadostuje, da pristojni organi socialnega varstva poskrbijo samo za njihove osnovne življenjske pogoje; mnogo važnejša je globoka čustvena navezanost otrok v takem okolju, kjer je možno, da se čimbolj prirodno razvijajo. Zato je oskrbovanje socialno in zdravstveno ogroženih otrok pri rejnikih primernejše od življenja otrok v raznih, še tako lepo urejenih otroških in mladinskih domovih. V domovih se vzgajajo le taki otroci, ki so iz važnih razlogov potrebni posebnega vzgajanja in šolanja.

Pri rejnikih živi v Sloveniji približno 4000 otrok, vtem ko se v raznih otroških in mladinskih domovih oskrbuje kakih 800 otrok.

Otroka in družino

Mnogo je pri nas družin, ki rade sprejmejo v oskrbo rejenčka ali otroka brez staršev celo posvojijo. Rejenček ali posvojenček pri- naša v take družine srečo toplega otrokovega nasmeha. Preden pa se socialno-varstveni organi odločijo, da dajo otroka v posvojitev ali v rejo, skrbno ugotovijo življenjske razmere družin, ki želijo sprejeti v hišo tujega otroka. Od teh družin se zlasti zahteva, da otroku kolikor je možno nadomestijo prave starše in mu v krogu svoje družine nudijo toplino in ljubezen, kar je važen pogoj, da zraste otrok v srečnega, zdravega in delavnega človeka.

In naša invalidna mladina?

Zelo veliko skrbi posvečajo socialno-varstveni organi tudi šolanju in poklicnemu usposabljanju otrok, ki so kakorkoli prizadeti v duševnem in telesnem razvoju — to je slepih, gluhih, telesno invalidnih, duševno prizadetih in drugih otrok, ki se ne morejo šolati v normalnih šolah. Takı otroci se šolajo in poklicno usposabljujejo v posebnih zavodih, za katere v celoti skrbi država. Ko se otroci izšolajo, pa jih socialno-varstveni organi s pomočjo ustreznih družbenih organizacij pošljejo na primerna delovna mesta v tovarnah, obrtnih delavnicah, v raznih uradih itd.

Za šolanje, vzgojo, poklicno usposabljanje tako otrok, ki živijo pri rejnikih, kakor tudi tistih, ki se oskrbujejo v domovih in zavodih, dajejo pristojni socialno-varstveni organi velika denarna sredstva, ki so predvidena v proračunih občin oziroma v raznih skladih, namenjenih za urejanje socialnih vprašanj v občini. Velika sredstva dajejo pristojni organi tudi za pomoč šolskim otrokom, saj imajo skoraj vse šole v Sloveniji šolske kuhinje, kjer prejema šolska mladina malice in kosila. V počitniških mesecih pa je tudi velikemu številu šolske mladine omogočeno letovanje ob morju in na planinah.

Posebna pozornost pa je posvečena tudi otrokom zaposlenih mater, saj je bilo v Sloveniji ustanovljenih že kakih 200 otroških ustanov, kjer se otroci mude, igrajo, učijo ter prehranjujejo v času, ko so njihove matere zaposlene.

V skrbi za otroke in družine so občine (komune) osnovna žarišča za urejanje vsakdanjih življenjskih vprašanj, zlasti vprašanj osebne in družinske blaginje ter za izpolnjevanje nalog socialnega varstva za zadovoljitev potreb vsakega občana.

LIDIJA SKOFIČ

Trije rejenčki (bratce in sestrici). Mama živi v Parizu, oče je v Kanadi. Mali ptički brez gnezda so našli ljubezen in skrbno nego v domu rejnice Antonine Pustavrhove, vdove in dobre matere že odraslih sinov.

Gojenci Zavoda za usposabljanje invalidne mladine so tudi prav vneti športniki

Pomlad prihaja (foto: Vlastja)

V Beli krajini bodo obdelali 5000 ha doslej neplodnih površin. Strokovnjaki Inštituta za gozdarstvo in lesno industrijo iz Ljubljane so vso to doslej nekoristno, z grmičevjem poraslo zemljo natančno preiskali in jo razdelili na parcele, najprimernejše za plantažne gozdne nasade, za intenzivne gozdne nasade in za pogozdovanje.

Tudi v Črnomlju bodo dobili samopostrežno trgovino. Prostore bo imela v posebnem novem posloplju. Stroške za gradbena dela bo krila občina, opremilo pa jo bo trgovinsko podjetje »Prehrana« iz Ljubljane.

»Krka« in »Lek«, naši domači tovarni zdravil, sta se združili v farmacevtsko-kemični kombinat »Farmis«. Naša domača industrija zdravil nenehno narašča. Obrat »Lek« izdeluje že tudi 95 različnih zdravil-specialitet. Število novih zdravil vsako leto naraste za nekaj novih vrst. Letos pripravljajo med drugim tudi zelo učinkovito zdra-

vilo proti gripi in drugim virusnim obolenjem. V kemičnem obratu te tovarne pa bodo začeli izdelovati najsodobnejše narkotično sredstvo — dušikov oksidul, ki ga izdelujejo le v šestih deželah. Obrat »Krka« je lani v Ločni zgradil manjši obrat za izdelavo zdravil na podlagi organsko vezanega joda. Letos pa bodo začeli graditi nov objekt za proizvodnjo antibiotikov. Obratovati bo začel prihodnje leto. V njem bodo najprej izdelovali klortetraciklin za zobotehniko.

V Kamniku je tovarna »Svilanit« začela prodajati nekaj novih izdelkov. Veliko je zanimanje zlasti za zavese iz umetnih vlaken, izdelane v različnih vzorcih in za samoveznice iz umetne svile, ki se ne mečka. Tudi kamniška tovarna »Titan« bo letos izdelovala več novih predmetov, predvsem razne vrste ključavnic. Lani je ta tovarna za svoje delavce dogradila dva dvanajststanovanjska bloka, gradi pa še stolpnico, v kateri bo 20 stanovanj, še eno z 22 stanovanji pa bodo začeli graditi. Tudi za poletni oddih delavcev so že poskrbeli. Ob morju so uredili paviljon z 41 posteljami, na Veliki planini pa šest udobnih planinskih koč.

V Ljubljani je Svet za socialno varstvo LRS nedavno na seji razpravljal o graditvi novih mladinskih domov ter domov oziroma hotelov za upokojence. Posebna komisija bo proučila možnosti in potrebe ter poskrbela za načrte.

Posebna mladinska brigada iz Slovenije pojde v Makarsko pomagat pri obnovi domov, ki jih je porušil potres. V delovni brigadi bo 44 mladih zidarjev, električarjev, stavbnih mizarjev, vodnih instalaterjev itd.

Vrhnika je dobila novo okrajno sodišče, ki bo delovalo za območji Vrhnike in Logatca. Lekarna se je preselila v nove lepo urejene prostore nasproti Zdravstvenega doma. Poleg gostilne »Mantova« raste nov hotel, v okolici pa hišice kakor gobe po dežju.

Slikovita Rakova kotlina pri Rakeku bo postala privlačna izletna točka za domače in tuje turiste, ko bodo v prihodnjih mesecih odprli nov hotel. Hotel so začeli graditi lani in je v grobem že dograjen.

Kapelo v Pomurju dobro poznajo domači in tuji turisti. Cesta na Kapelo je letos dobila dobro električno razsvetlavo. Zanj je poskrbel domači krajevni odbor, pri prostovoljnih delih je pa požrtvovalno pomagala tudi mladina.

Karavano prijateljstva je imenoval znani jugoslovanski svetovni potnik Tibor Sekelj odpravo, ki jo je sestavil iz sedmih članov petih narodnosti. Odprava je 10. februarja krenila na triletno znanstveno raziskovalno potovanje v Egipt, nato pa bo obiskala Etiopijo, Sudan in še nekatere afriške dežele, kjer bo raziskovala malo znana področja in življenje domačinov. V skupini so snemalec »Filmskih novosti«, novinar in tudi zdravnik.

Jugoslovanska industrija ribjih konzerv ima kupce na štirih celinah sveta. Lani je izvozila 80.000 ton ribjih konzerv ali 2000 ton več kakor prejšnje leto.

Prejemki jugoslovanskega prebivalstva nenehno naraščajo. Po evidenci Narodne banke so znašali konec novembra lani 296 milijard več kakor v enajstih mesecih leta 1960. Največ denarja so Jugoslovani lani porabili za nakup industrijskega blaga.

16.477 litrov krvi so lani darovali krvodajalci v Sloveniji. Najbolj požrtvovalni so bili Mariborčani, kjer je darovalo kri 8680 ljudi, v Celju pa 4542.

Na jugoslovanskih državnih mejah je bilo lani nad 3.160.000 prihodov in odhodov domačih in tujih potnikov, v primerjavi z letom 1960 za 700 tisoč več. Jugoslovanski državljani so več kot 726.000-krat prestopili mejo. Največkrat so potovali v Italijo, Zahodno Nemčijo, Avstrijo in Francijo. Število prehodov tujih državljanov je bilo lani za pol milijona večje od prejšnjih let.

Za devetnajst milijard dinarjev svojih izdelkov bodo letos izvozile jugoslovanske ladjedelnice. Tri največje ladjedelnice — v Splitu, Pulju in na Reki imajo že sklenjene pogodbe za izkoriščanje vseh svojih zmogljivosti v letošnjem, prihodnjem in celo v letu 1964. Tudi druge manjše ladjedelnice imajo že sklenjenih veliko pogodb, številna naročila pa še neprestano prihajajo.

Pristanišče v Zagrebu na Savi, ki ga bodo začeli letos graditi, bo velikega pomena za našo rečno plovbo. Bo zelo veliko in ga bodo gradili več let. Zgraditi bodo morali tudi 12 km dolg prekop, ki bo vezal pristanišče s Savo. V pristanišču bodo zgradili tudi velik žitni silos, v katerem bo prostora za 2000 vagonov žita. Sčasoma bodo uredili Savo tudi za plovbo v Sloveniji. Praviijo, da bo promet živahen in da bodo dohodki že v 16 letih krili vse gradbene stroške, ki bodo znašali 14 milijard.

Dve sliki z uspele modne revije, ki je bila januarja v Ljubljani. Glavni pomen te revije, ki ni zaostajala za modnimi revijami, ki jih prirejajo v velikih deželah, kjer se ustvarja moda, je bil predvsem v tem, da so bili vsi modeli izdelani iz domačega blaga. S 164 modeli je prikazalo modne novosti za letošnjo pomlad in poletje 45 naših tekstilnih, konfekcijskih in usnjarsko-predelovalnih podjetij

Letošnji Prešernovi nagrajenci

Obletnico Prešernove smrti, ki je naš slovenski kulturni praznik, smo kakor vsa leta doslej tudi letos slovesno proslavili. Prejšnji večer je bila v veliki filharmonični dvorani v Ljubljani slavnostna akademija, katere so se udeležili najvišji zastopniki javnega življenja Slovenije. Po akademiji je bil v prostorih Izvršnega sveta sprejem, ki ga je za številne javne in kulturne delavce priredil predsednik Izvršnega sveta LR Slovenije Boris Kraigher.

Na slavnostni seji Prešernovega sklada so bile letos podeljene Prešernove nagrade: opernemu pevcu in glasbenemu pedagogu Juliju Betettu za življenjsko delo v slovenski glasbi, filmskemu režiserju Francetu Štiglicu za režijo filmov Dolina miru, Deveti krog in Balada o trobenti in oblaku, pesniku Jožetu Udoviču za pesniško zbirko Ogledalo sanj in arhitektu Niku Kralju za uspehe na področju industrijskega oblikovanja in arhitekture.

Umetniška prizadevanja filmskega režiserja Franceta Štiglica so znana tudi našim rojakom po svetu, saj so filmi, ki jih je ustvaril in ki spadajo med najboljše filmske stvaritve naše mlade slovenske filmske produkcije, dosegli lepe uspehe v številnih deželah po svetu. Operni pevec Julij Betetto je kot operni pevec z uspehom nastopal doma in na tujem in ustvaril vrsto nepozabnih likov. Kot glasbeni pedagog pa je vzgojil številne mlade slovenske pevce, ki so se uveljavili doma in v tujini. Pesnik Jože Udovič se je v pesništvu začel uveljavljati že pred vojno, partizanska motivika je dala njegovim pesmim novega vzpona, nadaljnji lep razvoj je dosegla njegova poezija tudi v povojnih letih ter je dragocen prispevek k slovenski medvojni in povojni liriki. Inženir arhitekt Niko Kralj se je zlasti uveljavil na področju industrijskega oblikovanja pohištva. S svojimi izdelki in prototipi je uveljavil ustvarjalni ugled naše države v inozemstvu in doma, čemur so dokaz številna priznanja in nagrade, ki jih je prejel za svoja dela.

Prešernove nagrade so prejeli tudi študenti raznih fakultet ljubljanske univerze ter slušatelji Akademije za glasbo in Akademije za igralsko umetnost v Ljubljani.

Novi člani Slovenske akademije znanosti in umetnosti. Za pokojnim prof. dr. Božidarjem Lavričem je bil izbran za podpredsednika SAZU prof. inž. Anton Kuhelj, za redne člane pa so bili izvoljeni književniki Ciril Kosmač, Juš Kozak in Bratko Kreft ter šefzdravnik za pljučne bolezni univ. prof. dr. Robert Neubauer.

Slovenska slikarka — najboljša ilustratorka leta. Na letošnji tradicionalni razstavi ilustracij, ki jih prirejajo Združenje umetnikov uporabne umetnosti, Zveza založnikov in Delavska univerza

Djuro Salaj v Beogradu, je prejela prvo nagrado slovenska akademska slikarka Lidija Osterc. Njene barvne ilustracije Grimmovih pravljic so bile razglašene za ilustracije leta.

Festival slovenskih popevk bo od 11. do 12. maja na Bledu. Avtorji treh najboljših popevk, ki jih bodo izbrali poslušalci, bodo nagrajeni. Razen nagrad skladateljem so predvidene nagrade tudi za najboljše besedilo.

Jože Privšek najboljši skladatelj popevk. V Zagrebu so na zaključnem tekmovanju za naj-

boljšo jugoslovansko popevko izmed osemnajstih izbrali popevko mladega ljubljanskega skladatelja Jožeta Privška. Besedilo popevke je napisal hrvatski avtor. Njen naslov je *Ne pali svijetlo u sumrak*, pela pa je popevko Beograjkanka Lola Novaković. Torej je ta popevka res pristno jugoslovanska. Popevka je bila izbrana za tekmovanje v Luksemburgu, kjer bo 18. marca izbrana najboljša evropska popevka letošnjega leta. Komponist Jože Privšek bo v Luksemburgu dirigiral orkester, v katerem bo izbrano popevko zopet pela Lola Novaković.

Novi domači filmi. Triglav-film je za letošnji izbor dal na razpolago naslednja domača dela: komedijo *Naš avto*, filmsko upodobitev *Samorastnikov* Prežihovega Voranca, Marjana Rožanca *Umirajoči veter*, ki ga je za film priredil Boštjan Hladnik, in prvo komedijo iz partizanskega življenja *Ne joči, Peter!*

Z Abrahamom se je srečala — ljubljanska Mestna knjižnica. Najstarejša ljubljanska ljudska knjižnica — Mestna knjižnica je slavila svoj 50-letni jubilej. Pred petimi desetletji jo je ustanovil pri Šentjakobu na Vožarski poti pokojni Matija Rode. Začetni knjižni sklad Šentjabske knjižnice — kakor se je takrat imenovala — je obsegal 248 knjig. Knjižnica je po Rodetovi prizadevnosti hitro napredovala in si pridobila širok krog članov. Zdaj deluje v moderno urejenih prostorih. Na njenih policah je na tisoče knjig v raznih jezikih. Na leto ima nad 95.000 obiskovalcev, ki si izposodijo nad 300 tisoč knjig.

Slovensko gledališče v Trstu je priredilo Andričev večer. Pobudo zanj so dali tržaški slovenski kulturni delavci. Obisk je bil zelo lep. O življenju in delu našega Nobelovega nagrajenca je predaval pisatelj Alojz Rebula. Dramski umetniki pa so brali odlomke njegovih del.

Nove knjige - nove prijateljice

Pred nami je toliko lepih, novih knjig: kar štirideset jih je izšlo v zadnjem času! Od tega je le dobra četrтина prevodov, drugo pa so domača dela.

Poglejmo najprej pesniške zbirke:

»Naplaavljeni plen« (Saša Vegri) — Druga pesniška zbirka mlade, elementarne pesnice. Pesmi zajemajo ves človekov svet — od tihega pričakovanja do bolečega razočaranja. Spremljajo ljubezen žene, matere in preko otroka loviijo čas, ki teče, beži in mu ni mar naših prošenj in tožb.

»Ogledalo sanj« (Jože Udovič) — V knjigi so zbrane predvojne, medvojne in povojne pesmi. Ko jih prebiramo, nam je, kakor da hodimo po neskončnih pokrajinah pesnikove duševnosti: nič ni popolnoma resnično — in vendar je vse res; nič nam ni znano in vendar vse poznamo, kot da je v nas samih, kot da odkrivamo sami sebi.

»Ptice selivke« (Rabindranat Tagore — poslovenil Alojz Gradnik). Tagore je med Slovenci znano in priljubljeno ime. Alojz Gradnik je prevedel že njegove zbirke: Rastoči mesec, Vrtnar. Gitandžali, Žetev in sedaj so pred nami Ptice selivke.

Vsa knjiga je sestavljena iz drobnih resnic, drobnih biserov, drobcev lepote same. Poslušajte prvo:

»Ptice selivke prihajajo poleti pet k mojemu oknu in odletajo.

In rumeni jesenski listi, ki nimajo pesmi, krilijo in padajo vzdihujoč.«

In sedaj sezimo po prozi — jemljimo knjige, kakor nam pridejo pod roko; izbirali bomo potem, ko bomo pregledali vse.

»Račke po reki plavajo« (Saša Vuga) — Zbirka novel pisatelja, ki ga poznamo predvsem po delu

Veter nima cest. V knjigi so medvojne in povojne zgodbe. Samo nekaj naslovov, da vam bo bližja: Ljubila je marjetice, Naša ljuba stara mamica, Drevesa umirajo stoje.

»Na robu življenja« (Lojz Krajgher) — Spomini in zgodbe iz časov vojne: V hribih, Fragment iz dachauskih ječ, Večer pred hajko v hribih — stvari, ki ste jih mnogi morda sami preživeli, mnogi slišali o njih ali pa brali. Kdor pozna pisca in čas, ki ga opisuje, bo rad segel po knjigi.

»Čas in zavest« — Eseji in kritike petindvajsetih jugoslovanskih avtorjev, ki so v letih med dvema vojnama ali pa v času okupacije živeli in tudi umirali za obstoj napredne književnosti. Ta zbornik je torej istočasno zakladnica svobodoljubnih idej in oddolžitov vsem, ki so dali zdravje ali celo življenje za svobodo.

Med pisci so naši dobri znanci: Srečko Kosovel, Boris Kidrič, Oton Župančič, August Cesarec, Ognjen Prica, Vladimir Nazor in drugi. Vsem, ki žele globlje spoznati čas in prodreti v zavest našega ljudstva, bo knjiga zanimiva in dobrodošel kažipot.

»Črna kri« (Mitja Vošnjak) — Na platnicah knjige piše: »Partizanske in ilegalne tiskarne so bile duša naše revolucije; veliko je že napisanega o delu, ki so ga opravile, proič pa je sedaj napisana o njih knjiga, roman o usodah tistih ljudi, ki so v ilegalnih tiskarnah delali in preživljali hude čase.«

Knjiga je bogato ilustrirana: umetniške priloge je izdelal Ivo Šubic.

Ožjo partizansko snov obravnavata tudi knjigi »Kri ni vse« (Aleksandar Vojinović) ter »Zmaga in poraz« (Jara Ribnikar). Obe sodita pravzaprav k prevodom, saj sta originala v srbohr-

vaščini, vendar ju bomo zaradi tematike pregledali kar sedaj.

Prva knjiga je izšla prej v slovensčini kot v originalu. Opisuje boje na Pohorju, kjer je pisatelj živel kot partizan.

»Pregled zgodovine NOB v Sloveniji« (Metod Mikuž). — Na 355 straneh nam pisec poljudno opisuje dejstva iz NOB. Knjiga je opremljena s številnimi fotografijami. Priložen je tudi seznam dokumentov.

Druga knjiga posega v spomlad leta 1945. Z napetostjo detektivke opisuje prizadevanja partizana Stevana, da bi našel sovražni radijski oddajnik. Prednost knjige je ne le napeta zgodba, ampak tudi poglobljeno opisovanje osebnega življenja junakov.

»Poglavja iz boja za socializem« (Ivan Regent) III. del. — V knjigi so zbrani članki in govori iz časa po drugi svetovni vojni. Pisec sam pravi, da bi marsikatero besedo bilo treba danes drugače povedati — vendar gre tu za stvari, ki smo jih želeli doseči in smo jih dosegli.

Izredna izdaja! Vsak je postal pozoren ob velikem napisu v naših izložbah ter je nestrpnost prebral naslov knjige: »Proces v Jeruzalemu« (Herbert Grün). Skoraj vsi smo po radiu ali televiziji spremljali obravnavo proti Eichmannu, toda gradivo, izdano v knjigi kot skladna celota, je nekaj, kar bomo še večkrat natančneje pregledovali: ne zato, da bi se mučili — ampak zato, da nas drugi ne bi nikdar več mučili.

Pa še zaradi nečesa ima knjiga posebno veljavo. Pred kratkim se je namreč smrtno ponesrečil njen pisec, Herbert Grün. Smrt tega mladega, nadarjenega pisatelja nas je hudo prizadela.

Pa naj za danes zaključimo. Nadaljevali pa bomo v prihodnji številki.

NEŽA MAURER

Koroški Slovenci ob začetku leta 1962

Ob začetku novega leta po stari navadi naredimo obračun s starim, predvsem pa naredimo načrte za novo leto. Koroški Slovenci gredo v novo leto z jasnimi načrti in odločnimi koraki. Oba predsednika osrednjih slovenskih organizacij na Koroškem dr. Franci Zwitter in prof. dr. Valentin Inzko sta v svojih novoletnih poslanicah izrazila odločnost koroških Slovencev v boju za enakopravnost in pravice, ki so jim zagotovljene v 7. členu avstrijske državne pogodbe. Odprta vprašanja kot so: slovenski uradni jezik, šolska nadzorna oblast za slovenske in dvojezične šole, primerni učbeniki, povrnitev škode izseljencem med vojno i. dr. bodo bržčas na dnevnem redu v letošnjem letu. Avstrijska zakonodaja zelo počasi ureja vprašanje manjšin in nazadnje sprejme zakone, s katerimi se manjšina ne more strinjati, kot sta n. pr. zakon o manjšinskem šolstvu in slovenskem uradnem jeziku na sodiščih na Koroškem. Stiki z odgovornimi ministri vlade so sicer v zadnjem letu rodili nekatere uspehe, koroški Slovenci pa želijo, da bi takšni stiki postali stalna praksa pri urejanju vseh zadev, ki se neposredno nanašajo na manjšine in so pogosto življenjsko važne zanje.

Volitve zastopnikov v deželno in okrajne kmetijske zbornice na Koroškem lahko Slovenci označijo za dogodek, ki bo ugodno vplival na delovanje manjšine v letu 1962. Volitve zastopnikov v kmetijske zbornice so za koroške Slovence dokaj pomemben dogodek, saj vemo, da se je večina Slovencev obdržala le bolj na podeželju. Povsod drugod je ponemčevanje že tako napredovalo, da Slovenci s samostojnim političnim nastopom ne bi več uspeli. Koroški Slovenci so na volitvah v kmetijsko zbornico, ki so bile lani 19. novembra, nastopili z enotno listo pod imenom Skupnost južnokoroških kmetov in dosegli pomemben uspeh. Prvič po letu 1920 število njihovih glasov ni bilo manjše, temveč celo večje. Obdržali so vsa dosedanja mesta v okrajnih in deželni kmetijski zbornici. Zanimiva je ugotovitev, da je v povprečju vsak sedmi volilni upravičenec v celovškem, beljaškem in velikovškem okraju volil listo koroških Slovencev, ki je dobila 1811 glasov. Novi člani zbornice so se pogumno lotili dela in sklenili, da bo volilni program podlaga za njihovo nadaljnje delo.

Posebno velika skrb koroških Slovencev velja izobrazbi njihove mladine. Ni čudno, da sta obe osrednji organizaciji koroških Slovencev: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem in Narodni svet koroških Slovencev ob novem letu sklenili nasloviti na zveznega ministra za šolstvo dr. Drimmla, zunanjega ministra dr. Kreiskega in

deželnega glavarja Wedeniga vlogo, v kateri zahtevata uvedbo dopoldanskega pouka na državni realni gimnaziji in gimnaziji za Slovence v Celovcu. Prav tako sta zahtevali čimprejšnjo zgraditev lastnega poslopja za to srednjo šolo, ki bo imela vsako leto več dijakov. Po zadnjih podatkih ima šola 268 dijakov, jeseni se bo njihovo število še povečalo in bo šola imela, po sedanjih predvidevanjih in na podlagi večletnih izkušenj nad 300 dijakov. Slovenska gimnazija je v šolskem letu 1957/58 začela s tremi razredi in bo prihodnje leto priznala zrelost prvim mladim slovenskim inteligentom, ki jim bodo nato odprta vrata na katerikoli avstrijski univerzi. Starši veliko žrtvujejo za vzgojo svojih otrok, katerih večina prebiva v dijaških domovih v Celovcu, ker so njihovi domovi tudi nad 50 km oddaljeni od Celovca. Zelo potrpežljivi morajo biti tudi vzgojitelji, kajti ves pouk se odvija v popoldanskem času. Slovenska gimnazija pač samo gostuje v neki drugi, čeprav zelo lepi nemški šoli. To je edina srednja šola na Koroškem, ki ima samo popoldanski pouk. Samo popoldanski pouk zahteva tudi od dijakov več naporov. Zato so doseženi uspehi, ki jih ugotavljamo v vsakoletnem tiskanem poročilu gimnazije, tembolj hvale vredni. Že večkrat je bilo zastopnikom koroških Slovencev obljubljeno, da bo problem popoldanskega pouka in lastnega poslopja urejen. Po nepotrjenih vesteh bodo prva denarna sredstva na razpolago že letos, čeprav to nemškim nacionalnim organizacijam, posebno pa Heimatdienstu, ni prav nič po volji. Tudi poslanec velikonemške »svobodnjaške« stranke je v deželnem zboru med proračunsko debato odločno odklonil nameravano zgraditev poslopja za slovensko gimnazijo v Celovcu. Jasno je, da bi se narod, ki ne bi imel lastnih izobraženih ljudi, utopil v večinskem narodu. To je tudi bolj ali manj prikrita želja nekaterih nacionalističnih nestrpnih na Koroškem.

Bodoča slovenska inteligenca, današnji dijaki, se zavedajo svoje odgovornosti, ki jo bodo prevzeli v poklicnem in narodnem življenju kot Slovenci. Sredi decembra 1961 so ustanovili »Koroško dijaško zvezo«, ki naj bi jim posredovala čimveč izkušenj pri aktivnem vključevanju v narodno življenje in jih usposobila za delo v kulturnih društvih in drugih organizacijah Slovencev.

Kulturno in prosvetno delo se med koroškimi Slovenci v zimskih mesecih zelo razmahne. O tem pričajo številni nastopi, prireditve in predavanja. Slovenska prosvetna zveza pa je za zimske večere poskrbela za zanimivo branje. Kakor

vsako leto, je tudi lani svojim naročnikom pripravila zbirko leposlovnih knjig in koledar, ki je lani izšel s pestro vsebino in v novi opremi.

Tudi zimski šport si je utrl pot med koroške Slovence. Tu prednjači športno društvo iz Zahomeca, ki je letos z otvoritvijo 60-metrške skakalnice vzbudilo pozornost mednarodne športne javnosti. Skakalnica je bila zgrajena predvsem s sredstvi, zbranimi doma in v sosesčini, znaten znesek pa sta prispevali tudi Zveza slovenskih organizacij in Zveza slovenskih zadrug na Koroškem. Športno društvo v Zahomecu se je proslavilo tudi z odličnimi športniki, kar je pokazalo deželno prvenstvo v smučanju za mladino, ki je bilo prav v tem slovenskem kraju. V Zahomecu je bil 14. januarja še mednarodni mladinski trobaj v smučarskih skokih med Koroško, Slovenijo in Videmsko pokrajino. To športno društvo se zaveda, da lahko tudi šport mnogo doprinese k boljšim odnosom med sosednimi narodi.

Kot vsi Slovenci, se tudi koroški Slovenci radi poveselejo in zberejo na večji družabni

prireditvi. Dne 20. januarja je bil tradicionalni »Slovenski ples«, ki je bil tudi tokrat dobro obiskan. Slovenski prosvetni zvezi se je posrečilo pridobiti za sodelovanje odlične instrumentalne ansamble iz Ljubljane. Te pomembne slovenske družabne prireditve so se kot gostje udeležili tudi jugoslovanski veleposlanik na Dunaju, predstavniki tržaških Slovencev ter več kulturnih in javnih delavcev iz Ljubljane. Veselo razpoloženje v dveh dvoranah Delavske zbornice je trajalo do ranega jutra.

Slovenska manjšina na Koroškem s svojo dejavnostjo na vseh področjih življenja terja ureditev še neurejenih vprašanj, ki jih avstrijska vlada iz nerazumljivih vzrokov odlaša, čeprav priznava, da taka vprašanja obstajajo. K zavlačevanju izpolnitev zakonskih določb iz 7. člena državne pogodbe mnogo prispevajo lokalni nacionalistični elementi, ki se nočejo sprijazniti z dejstvom, da imajo koroški Slovenci enake pravice kot avstrijski narod, v okviru katerega živijo.

LOJZKA VIRTIC

VLJUDNA, PRIJAZNA
IN VESELA DEKLETA
SO PRI VAS

De Pue, Ill., ZDA

Za Rodno grudo vam pošijam 5 dolarjev, en dolar pa za podporo listu. List zelo rad prebiram. Z zanimanjem sem v oktobrski številki bral sestavek Ine Slokan, ki opisuje srečanje s sestrično Mary Grash iz Milwaukeeja. Lani sta bili naši sopotnici na izletu po lepi Sloveniji. Marsikatero smešno sta nama povedali. V drugih dveh avtobusih pa sta bili Marička in Vera. Res, vljudna, prijazna in vesela dekleta so pri vas in lepo skrbijo za izletnike. Ko sem bral omenjeni sestavek Ine Slokanove, me je kar nekaj stisnilo pri srcu. Mislil sem si, ubogi naš slovenski narod, koliko si prestal in pretrpel že pred vojno in potem še zaradi grozot Hitlerjevih in Mussolinijevih tolp. Danes pa je pri vas vse drugače in vsi smo veseli tega!

Lani v septembru smo slavili 100-letnico našega mesteca De Pue, Ill. Tudi naše društvo št. 59 Slovenske narodne podporne jednote je sodelovalo pri proslavi. Za zabavni program pa je skrbel kralj polk — Frank Jankovich.

Pozdravljam vse, ki sem jih spoznal na obisku rojstne domovine, vse pri Slovenski izseljenski matici in pri »Kompasu«.

John Zugich

LJUBI MOJ DOMAČI KRAJ!

Eisden, Belgija

Moram vam sporočiti, da sva oba s sinom bila na letošnjem obisku stare domovine zelo zadovoljna, le prehitro so minili dnevi. Zdaj pa se stalno vračava v mislih v ljubi domači kraj, si predstavlja lepe gorice in izredno prijazne, ljubeznive ljudi. In kako se je vse predrugačilo! Kako se je vse zboljšalo, da moraš videti na lastne oči, da verjameš. Ljudje so zadovoljni. Včasih smo jedli samo črn kruh, zdaj pa črnega kruha nikjer sploh videli nisem. Težko nama je bilo pri srcu, ko sva morala zapustiti domovino in se vrniti v tuje kraje, kjer so naši ljudje pustili svoje moči in tudi zdravje.

Ker nisem utegnila priti k vam, zdaj pošiljam naročnino za »Rodno grudo« s prošnjo, da mi jo redno pošiljate, ker bom pri prebiranju obujala prijetne spomine na Jugoslavijo.

Alojzija Spec

S proslave 20. letnice vstaje jugoslovanskih narodov, ki je bila lani v Kanadi na farmi majorja Jonesa, člana zavezniške misije pri glavnem štabu narodnoosvobodilne vojske Jugoslavije. O proslavi smo že pred meseci poročali, danes vam pa predstavljamo tekmovalke za Miss inlijskih vstaj. Zmagala je Greta Avguštin, po rodu Mariborčanka. Na sliki prva z leve. Poleg nje Vlasta Aules in Carol Kružič

naši mladi ljudi

UGODNI POGOJI ZA MEDNARODNI MLADINSKI TURIZEM

Med turisti, ki v vedno večjem številu obiskujejo našo deželo, je tudi veliko mladine, med katero je tudi naš mladi izseljenski rod. Njemu v vednost objavljamo članek o našem mednarodnem mladinskem turizmu in ugodnih pogojih, ki jih nudi mladim turistom v letošnjem letu. S člankom bomo prav gotovo ustregli mladini, ki namerava letos pri nas preživeti prijetne počitnice. Objavljamo ga v treh jezikih dežel, kjer je največ našega mladega rodu.

FAVORABLE CONDITIONS FOR INTERNATIONAL YOUTH TOURISM IN 1962

This year the Agency for International Youth Exchange is going to organize four international vacation centers for young people from all over the world, as well as eight receiving stations and two winter sports centers.

The Agency will open an up-to-date camping place with pavilions (300 beds) at Rovinj, and organize sports centers at Bohinj and in the Pohorje Mountains.

The Yugoslav Agency for International Youth Exchange has agreed to a fixed program for housing foreign youths in Belgrade, Zagreb, Ljubljana, Sarajevo, and Skopje. The program includes housing and catering, sightseeing tours, connections with youth and students' organizations, and trips. Housing comes to \$ 2 and catering to \$ 1—2 a day.

The same program plans two standard tours: one from Belgrade to Titograd via Skopje and Peč, the other from Rijeka to Kotor via Zadar, Šibenik, Split, and Dubrovnik. Each tour will last 15 days.

Staying at winter sports centers in the Pohorje Mountains and at Bohinj will last 6 days each. The total expenses will amount to \$ 13—15.

Young people from abroad will spend their summer holidays in Dubrovnik, Rovinj, Bohinj, and Oteševo. Board and lodging per day will amount to \$ 3 in Rovinj, and \$2,5 in other centers. The charge for a bed in receiving centers will be less than \$ 1, and for meals \$ 1—1,5.

CONDITIONS FAVORABLES POUR LE TOURISME INTERNATIONAL DES JEUNES EN 1962

Le Bureau d'échange international des jeunes organisera en 1962 quatre centres internationaux pour la villégiature des jeunes du monde entier, ainsi que huit centres d'accueil et deux centres de sports d'hiver.

Le Bureau ouvrira un camp aménagé d'une façon moderne avec des pavillons (300 lits) à Rovinj et il organisera des centres sportifs à Bohinj et à Pohorje.

Le Bureau Yougoslave d'échange international des jeunes a adopté un programme permanent pour le séjour des jeunes de l'étranger à Belgrade, Zagreb, Ljubljana, Sarajevo et Skopje. Ce programme prévoit le logement et la nourriture, la visite des villes et de leurs curiosités, les contacts avec les organisations des étudiants et de la jeunesse et des excursions. Le logement y revient à 2 dollars et la nourriture de 1 à 2 dollars par jour.

Ce même programme prévoit deux circuits standard: le premier allant de Belgrade à Titograd via Skopje et Peč, et le second de Rijeka à Kotor via Zadar, Šibenik, Split et Dubrovnik. Les deux circuits durent quinze jours chacun.

Le séjour dans les centres de sports d'hiver à Pohorje et à Bohinj durera six jours pour chacun d'eux. Les frais complets s'élèveront de 13 à 15 dollars.

En été, les jeunes de l'étranger séjourneront à Dubrovnik, Rovinj, Bohinj et Oteševo. A Rovinj la pension journalière sera de 3 dollars, tandis que dans les autres centres elle ne sera que de 2,5 dollars. La cotisation par lit dans les centres d'accueil se montera à moins de un dollar, et la nourriture y coûtera de 1 à 1,5 dollar.

FAVORABLES CONDICIONES PARA EL TURISMO INTERNACIONAL DE LA JUVENTUD EN EL AÑO 1962

La oficina para el turismo internacional de la juventud, organizará, en el año 1962, cuatro centros internacionales para el veraneo de la juventud del mundo entero y además ocho puntos de recepción y dos centros para deportes de invierno.

La mencionada oficina abrirá un campo moderno en Rovinj, con pabellones para 300 camas y organizará los centros deportivos en Bohinj y en Pohorje.

La oficina yugoeslava para el intercambio de la juventud de todos los países aceptó un programa permanente para la estancia de los jóvenes extranjeros en Belgrado, Zagreb, Ljubljana, Sarajevo y Skopje. En este programa están previstos: la vivienda y alimentación, visitas a las ciudades y centros notables del país, entrevistas con las organizaciones estudiantiles y juveniles y excursiones. El precio de la vivienda es de 2 dólares y el de la manutención de 1 a 2 dólares diarios.

Están también previstos en el programa, dos viajes por las rutas siguientes: el primero, desde Belgrado hasta Titograd por Skopje y Peć, y el segundo desde Rijeka hasta Kotor por Zadar, Šibenik, Split y Dubrovnik. La duración de los dos viajes es de quince días.

La estancia en los centros deportivos de invierno en Pohorje y en Bohinj durará seis días cada una y el total de gastos no será mayor de 13 a 15 dólares.

En el verano los jóvenes del extranjero residirán en Dubrovnik, Rovinj, Bohinj, y Oteševno. En

Poleti na našem Jadranu

Rovinj la pensión diaria valdrá 3 dólares y en los otros centros 2,5 dólares. En los centros de recepción se pagará por la cama menos de un dólar y por la manutención de 1 a 1,5 dólares.

Trije, ki niso od muh

V zadnji številki smo spregovorili o tem, kako smo v Sloveniji izbirali najboljšega športnika za leto 1961. Mimogrede smo na kratko predstavili naše najboljše športnike, ki so s svojimi nastopi v pretekli sezoni dosegli doma in na tujem največ uspehov. Danes se bomo pa kratko pomudili pri treh, dveh fantih in enem dekletu, ki bodo čez leto ali dve zamenjali starejše tovariše in bržkone svojim sedanjim športnim rezultatom dodali še boljše. Športniki, ki vam jih bomo predstavili, so v pretekli sezoni med mladimi v svojih panogah dosegli največ in nekateri med njimi so z uspehom nastopali tudi v članskih vrstah.

Tea Silan, mlada uslužbenka iz Celja, je ena najboljših atletinj v ženski ekipi AD Kladivarja, kjer je lani osvojila državno prvenstvo. Zaposlena je kar pri društvu in vodi pisarno nedaleč od velikega in lepega atletskega stadiona v Celju. Z atletiko se je začela ukvarjati leta 1957 še kot dijakinja srednje ekonomske šole v Celju. Naslednje leto so že prišli prvi uspehi. Na državnem mladinskem prvenstvu je zasedla kar dve prvi mesti, in sicer v tekih na 60 in 100 metrov ter še eno, skupaj s svojimi klubskimi tovarišicami, v štafeti 4 × 100 m. Svoj prvi veliki uspeh pa je doživela lani. Z rezultatom 57 sekund je za nekaj časa postavila državni rekord v teku na 400 m za članice, ki ga je kasneje zboljšala Simi-

čeva. Zdaj se Tea pripravlja na to, da bi dosegla mormo za nastop na evropskem atletskem prvenstvu, ki bo letos v Beogradu. Da bi lahko nastopila na tem velikem tekmovanju kot članica jugoslovanske reprezentance, mora doseči na svoji progi v teku na 400 m čas 55,5 sekund, kar spričo njenega dosedanjega rezultata ne bo težko.

Edo Vecko, je delavec v hrastniški steklarni. Dela kot steklopihač v oddelku, kjer izdelujejo kozarce za izvoz. Kljub osemurnemu delavniku se vsak dan vsaj tri ure posveti treningu in pripravam za nastope v namiznem tenisu. Za sedemnajstletnega fanta je taka vztrajnost res nekaj posebnega. Prav tako priden pa je tudi pri poklicnem delu in zato mu v podjetju vedno radi ustrezajo, kadar mora zaradi športnih nastopov zamuditi kakšen dan ali celo teden dni. Že zgodaj se je začel ukvarjati z namiznim tenisom, ga vzljubil in se mu posvetil. Že po dveh mesecih igranja je zasedel prvo mesto na slovenskem pionirskem prvenstvu. S petnajstimi leti je že postal mladinski republiški prvak, lani pa še članski republiški prvak v disciplini mešanih parov. Na neuradnem svetovnem mladinskem prvenstvu v Nemčiji pa je zasedel peto mesto.

Edo je v namiznem tenisu izreden igravec. Predvsem napada. Pravi, da je napada vajen bolj kot obrambe zato, ker trenira z bolj šibkimi igralci. Ve, da mu še precej manjka, da bi postal

res velik igralec, in pripravljen je trdo delati, da se mu bo to prej ali slej posrečilo.

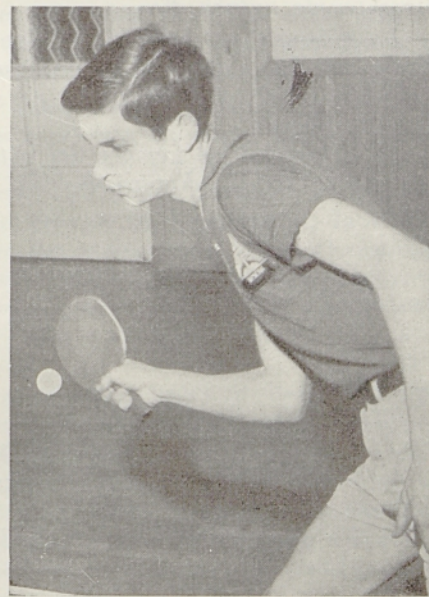
Tretji med našimi mladimi športniki, ki vam jih danes predstavljamo, je dijak iz Ljubljane, nogometaš **Rudi Corn**. S štirinajstimi leti je začel igrati nogomet pri klubu Ljubljana. Najprej v pionirskem moštvu, potem v mladinskem in po treh letih je že bil v ligaški enajstorici. V času, ko slovenski nogomet kaj prida ne napreduje, je talentiranim mladim igralcem še toliko teže v državnem merilu opozoriti nase, saj le en slovenski klub igra v II. zvezni ligi, in sicer klub Maribor. Toda Rudijev talent so opazili. Lani je začel nastopati v mladinski državni reprezen-

tanci in kmalu je postal njen stalni član. Tako je po več letih vsaj en Slovenec oblekel majico v državni nogometni reprezentanci. Rudi je ne le dober nogometaš, ampak vsa leta tudi vzoren dijak. Sam pravi: šola in šport sta mi za zdaj vse, za drugo nimam časa. Po maturi se bom vpisal na ekonomsko fakulteto in seveda ostal pri nogometu, toda profesionalce ne bom nikoli.

Na kratko smo vam predstavili tri izmed številnih mladih, posebno talentiranih športnikov. Naš izbor je bil čisto slučajan. Take fante in dekleta bi lahko našli tudi med našimi drsalci, hokejisti, smučarskimi skakalci, telovadci itd.

O njih pa kdaj drugič.

V.

Od leve: mladi nogometaš Rudi Corn, atletinja Tea Silan iz Celja in namiznoteniški igralec Edi Vecko

We want to introduce three of our numerous young sportsmen who, in a year or two, are going to succeed their older comrades and are likely to add new successes to the already achieved ones.

TEA SILAN, employee from Celje, woman athlete of the club AD Kladivar, Celje, at present one of the best sportswomen in this club. She first went in for track events as a school girl in 1957. Last year she achieved her first great success, the result of 57 seconds in the 400 meters race, with which she became the national women's champion for a short time. At present she is training for the European Athletics Championship, which will take place in Belgrade this year.

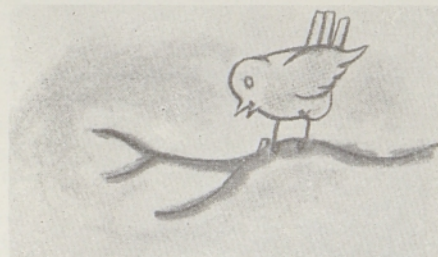
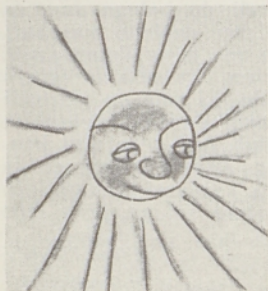
Young worker EDO VECKO, glass-blower at the glass-factory in Hrastnik, ping-pong player of the club Odred, Ljubljana. An assiduous boy, who became junior champion of the Republic of Slovenia when he was fifteen, and last year the republican champion in the mixed doubles. Was fifth at the unofficial junior world championship in Germany.

RUDI CORN, student of the Secondary School of Economics in Ljubljana, soccer player of the sports club NK Ljubljana. Started playing soccer at the age of fourteen in the pioneers' team, later played in the junior team and after three years in the league team. Last year he made his first appearance in the national junior team whose permanent member he soon became.

Pesem o sinički

Sinička se je usedla na zeleno vejico
in je zapela vsa vesela: Cici, cici, cicido.
Oj, kaj že poješ, ptička moja, pesem to lepo,
ko pa še zunaj zima kima, cici, cici, cicido.
Sinička se je zasmejala, rekla je tako:
Pomlad priključem ptička mala, cici, cici, cicido.

Narodna

MARJA CERKVENIK

Snežaki pretakajo solze

Po travnikih in gričkih se zbirajo v gručicah
zvončki in trobentice. Slišati je tu-tu in cin-cin. Sonce
greje zemljo in nas. Slačimo zimske plašče in jih no-
simo v omare.

Naša Katka noče sleči kožuščka.

»Ne dam ga, nosila ga bom tudi spomladi,« trmo-
glavi in trmoglavji.

»Pretoplo je za kožušček,« pravi mama.

»Kožušček se nosi v mrazu,« reče oče.

»Zebe me, joj, kako me zebe,« stoka Katka in
zbeži na dvorišče.

»Kar meni prepustite to trmoglavko,« pravi sonce.
In res skrije v Katkin kožušček svoje zlate, tople
žarke.

»Zgorela bom, joj, zgorela bom,« beži Katka k
mami in brž slečeta in spravi ta kožušček.

Uganke

Mimi Malenšek

Leseni konjiček
dirja čez griček,
griček je z belim puhom nastlan,
kaj je to, pa ugani sam!

sanke

Matej Bor

Ti po nogah, a on ti gre po glavi,
preklinja ga najrajši kolesar,
promet ovira, pa ga ne ustavi,
a vendar kazni plačal ni nikdar.

žebelj

Matej Bor

Hrbet ima, a na njem ne leži,
debela je, pa je nihče ne redi,
vse ti pove, pa nima jezika.
Ugani, če te uganka mika.

kučuga

Križanka

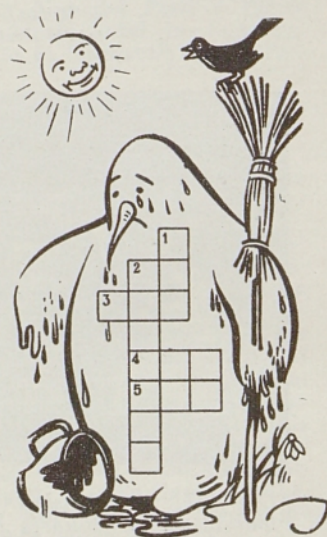
SNEZENI MOŽ SE TOPI

Navpično:

1. Huda zver
2. Drugi mesec v letu

Vodoravno:

2. Tako piska vlak
3. Domača žival
4. Živi v vodi
5. Nam meri čas

naši ljudje po svetu

Iz Nemčije

USPEHI NAŠIH MLADIH

Sin našega rojaka Maksa Freliha iz Oberhausna, Osterfelda, Dieter je lani na univerzi v Kölnu z lepim uspehom dosegel diplomu Volkswirt. V septembru je šel praktici-rat v Philadelphijo, letos pa bo nadaljeval študije v Kölnu do disertacije v sociologiji.

Iz Francije

LETO SMO DOBRO ZAKLJUČILI

Kakor običajno, smo tudi lani 26. decembra priredili družinski večer v dvorani Witkovski-Kremer v Freymingu. Kljub slabemu vremenu so se ga člani našega društva Slavček v lepem številu udeležili. Navzoč je bil tudi jugoslovanski generalni konzul iz Strasbourga Franc Žugelj ter župan iz Freyminga Pierre Portier. Navzoče je pozdravil predsednik našega društva Anton Škruba. Z minuto tišine smo se spomnili članov, ki so nas lani za vselej zapustili. Nato so bile razdeljene denarne nagrade ostarelim članom — letos jih je prejelo 84 upokoencev in vdov. Ob slovenskih pesmih, ki jih je zapel naš pevski zbor, se je razvila prijetna domača zabava. Mnogi so zadeli lepe dobitke pri bogati tomboli, plesalci so pa seveda tudi prišli na svoj račun. Seveda smo tudi Silvestrov večer prijetno proslavili ter se ob dobri kapljici poslovili od starega leta.

Mirko Višnikar,
tajnik društva Slavček

USPEHI NAŠIH MLADIH

Henrik Gričar iz Merlebacha, star 19 let, je postal začasni učitelj v francoski šoli. Tudi v športu se vneto uveljavlja. Je izvrsten nogometaš domačega kluba Amater. Pod zelo ugodnimi pogoji ga pa vabijo v Forbach Profi, pa se še ni odločil. Mlada Mary Teres je tudi vneta športnica. Že od lani obiskuje šolo za športnike v Clermont Ferrand v Puy de Dome. Po treh letih bo postala učiteljica športa. Tega poklica si zelo želi.

ZBRALI SMO SE NA DRUŽINSKEM VEČERU

Sredi januarja smo se člani Udruženja Jugoslovancev v Severni Franciji zbrali na družinskem večeru v Sallauminesu. Krepko smo si stlilni roke in toplo zaželeli sreče v novem letu. Prav prijetno smo se imeli. Obiskal nas je tudi stari dedek Mraz in s svojim polnim košem razveselil stare in mlade. Prinesel nam je tudi topla voščila ambasadorja dr. Darka Cerneja, konzula Branka Jankovića in pozdrave naše drage Slovenske izseljenske matice, ki sta jih poslala njen predsednik Ivan Regent in tajnik Albert Sva-gelj.

Jože Martinčič iz Lensa

V CREUTZWALDU SMO IMELI KOLINE

Slovenci, ki smo se pred več desetletji izselili iz domovine, nismo še pozabili lepih domačih navad. Ena od teh so tudi koline pozimi. Pa smo tudi tu po tej naši lepi navadi lani 25. decembra pripravili družinski večer s kolinami. Društvo

»Sava« je dalo za prašička, da smo imeli dobre domače krvavice, pečenko in seveda tudi kapljice ni manjkalo. Prirejen je bil tudi bogat srečolov. Lepi dobitki so marsikoga razveselili. Blagajnik društva pa je razdelil upokojencem letno podporo. S posebnim avtobusom so se pripeljali pevci »Save«, ki so nam zapeli vrsto lepih slovenskih pesmi. Godci so igrali do belega dne, da so se lahko vsi pošteno zasukali. Tako smo se res prav dobro imeli na našem prvem družinskem večeru v Creutzwaldu, ki smo ga priredili v naši slovenski gostilni. Večera se je udeležil tudi naš generalni konzul g. Franc Žugelj s soprogo in svojo mamico. Prinesel nam je lepo darilo, za katero se mu prav lepo zahvaljujemo.

Franc Planinc
iz Creutzwalda

*

V nedeljo 21. januarja popoldne smo se člani Jugoslovanskega pevsko podpornega društva Slavček Freyming - Merlebach zbrali na letnem občnem zboru v društvenem lokalu v Freymingu. Predsednik Anton Škruba se je članom zahvalil za sodelovanje in pomoč v preteklem letu. Z enominutnim molkom smo počastili spomin lani umrlih članov, nato pa sta tajnik Mirko Višnikar in blagajnik Nikola Stanič poročala o delovanju društva v preteklem letu. Z odobravanjem so člani sprejeli vest, da se je društvena imovina povečala. Soglasno je bil nato sprejet predlog, da se začno med članstvom zbirati sredstva za pomoč Jugoslovancem iz Dalmacije, ki jih je prizadel potres. Po razreš-

Dve sliki z družinskega večera članov Udruženja Jugoslovancev Severne Francije, ki so ga priredili v Sallauminesu 14. januarja letos. Na sliki desno: dedek Mraz med našimi otroki na družinskem večeru v Sallauminesu (foto: Viktor Lapornik)

nici staremu odboru smo izvolili novega. V njem so častni predsednik Ilija Kostelac, prvi predsednik Anton Škruba, drugi predsednik Franc Zajc, prvi tajnik Jože Knavs, drugi tajnik Mirko Višnikar, prvi blagajnik Nikola Stanič, drugi blagajnik Karl Cernec. Pregledniki računov: Jože Čadej, Ivan Jamnik in Stanko Glogovšek. Zastavonoši Franc Jakič in Vinko Arh. Za društveno imovino odgovarjata Vitko Čadej in Franc Jurjavčič. Pevovodja je Avgust Rohr. Pomožni blagajniki pa so Avgust Vidregar, Franc Cindrič, Rudolf Smerkol, Karl Kalužer, Franc Jurjavčič, Vendel Deželak in Vili Žužel.

Jože Knavs
prvi tajnik

Iz Belgije

STEVILNI NASTOPI JADRANA

Pevski zbor Jadran v Charleroi je imel lani zelo bogato sezono. Priredil je številne samostojne koncerte, sodeloval je na slovenskih prireditvah ter tudi skupno nastopal v Charleroi, Liegeu, Jumetu, Bruxellesu, Braine — L'allendu, Lauregnonu pri Monsu, Chateletu in seveda tudi v Fleursu itd. Dne 16. in 17. decembra je zbor gostoval v Londonu, kjer so dosegli zelo lep uspeh. Zlasti je poslušalcem ugajalo, ker je Ivan Kodeh v angleščini raztolmačil pomen posameznih slovenskih pesmi, ki so jih pevci zapeli. V Eisdenu je imel zbor lani dve samostojni prireditvi, večkrat pa je sodeloval na slovenskih veselicah.

Iz ZDA

OD FARMARJEV DO MILIJONARJA

Klub slovenskih upokojencev v Euclidu, O. si je v devetih mesecih, odkar obstaja, pridobil nad 200 članov. Kar lepo število. Med člani je poleg delavcev, farmarjev, trgovcev, obrtnikov, tudi zdravnik, časnikar, bivši clevelandski mestni zastopnik, eden teh slovenskih upokojencev pa je celo milijonar. Glavni namen tega kluba je gojiti med upokojenci razvedrilo in družabnost. Na letni seji, ki je bila decembra, so v novi odbor izbrali za predsednika Krista Stokla, podpredsednika Johna Barkoviča, tajnika Louisa Levstika, blagajnika Josepha Okorna, zapisnikarja Franka Česna in za nadzorni odbor Mihaela Laha.

NAPREDEK SLOVENSKEGA DENARNEGA ZAVODA

Znani slovenski denarni zavod St. Clair Savings & Loan Association v Clevelandu je ob koncu pretek-

Zmagovalka na tekmi za letošnjo Miss SNPJ je, kakor smo že poročali, Gail Nachtigal iz Clevelanda. Za njo so dobile največ glasov Suzanne Vrbančič iz Verona Pa., Diana Žagar iz Euclida O. in Carol Lipesky iz Verona Pa.

lega leta izkazal spet lep poslovni napredek. Hranilne vloge so se zvišale od 37.486.556 dolarjev na 42 milijonov 642.183 dolarjev. Skupna imovina pa se je v preteklem letu povečala za 6.086.339 dolarjev. Dokaz, da je ta denarni zavod res priljubljen in da ga upravljajo sposobni naši ljudje.

JUBILEJ ZARJE

Najstarejši slovenski pevski zbor v Clevelandu Zarja je 21. januarja slavil 45-letnico. Ob svojem jubileju so Zarjani priredili v Slovenskem delavskem domu v Euclidu jubilejni koncert, na katerem so peli pesmi, s katerimi je ta pevski zbor nastopal pred leti. Lep obisk je bil jubilentom v zadoščenje. Koncertu je sledila zabava s plesom. Dragi Zarjani, naj vaša pesem veselo doni v naši ameriški Ljubljani — Clevelandu!

40 LET MLADINSKEGA LISTA

Letos mineva 40 let, odkar je začela Slovenska narodna podpora jednota izdajati mladinski mesečnik, ki je bil namenjen mladim Jednotarjem. Časopis, ki je skozi vsa leta častno opravljal svoje poslanstvo ter se naši mladini zelo priljubil, se je imenoval Mladinski list. Leta 1945, torej pred sedemnajstimi leti, pa je bil Mladinski list preimenovan v Voice of Youth. K jubileju naše čestitke!

Iz Argentine

NOVI GROBOVI

Prizadevni kulturni delavec, pevovodja Ciril Jekše je doživel hud udarec. Umrla mu je dobra življenjska družica Katica, ki je bila med rojaki zelo priljubljena. Jekšetova sta se v kratkem nameravala za stalno vrniti v rojstni kraj. Žal, Katici to ni bilo usojeno. Rojaku Jekšetu naše iskreno sožalje!

PODJETNOST NAŠIH LJUDI

Rojakinji Vida Merkuža in Judita Lah sta v Mar del Plati v Punta Mogates odprli hotel in restavracijo, ki sta jo imenovali Punta Piedras.

DRUŠTVO ZARJA JE BILO LANI ZELO DELAVNO

Članstvo je bilo lani zelo agilno in to v gospodarski in kulturni dejavnosti svojega društva. Prizadevni so bili pri dozidavi in obnovi društvenih prostorov in zbiranju denarnih sredstev za kritje dolga na hipoteki. Med letom so v ta namen zbrali 400.000 pesov. Tudi na kulturnem področju je bila lani dejavnost Zarje zelo razgibana. Imeli so številne kulturne in zabavne prireditve ter pridno gojili šport. Lepo se je izkazala tudi mladina, ki je lani pri dramskih igratih in v športu dosegla lepe uspehe. Zarjanom čestitamo in želimo v letošnjem letu novih uspehov.

vprašanja in odgovori

Ali se lahko vrnem

Moj mož je bil l. 1918 rojen v Postojni, ko je ta spadala še pod Italijo. Bilo je 15 otrok, zato so ga starši dali sorodnikom v Trst. Ko je odrasel, je moral za kruhom po svetu in je zdaj v Franciji že 20 let. Svoje italijansko državljanstvo je obdržal in po njem ga imam tudi jaz. Njegovi bratje in sestre v Postojni so danes jugoslovanski državljani, le moj mož ni. Jaz imam jugoslovanski, italijanski in francoski potni list. Oba bi se zdaj rada za stalno vrnili. V Postojni ima mož tudi nekaj podedovane zemlje. Ali se lahko vrneva brez bojazni, da bi morala nazaj v Italijo ali Francijo?

Pri nas stanuje tudi neki Jugoslovčan z Reke, ki je pred leti pobegnil iz Jugoslavije, ker je pač mislil, da je na tujem lepše živeti, pa je spoznal, da ni tako. Rad bi se vrnil k svojem in delal doma. Ali lahko pride?

M. B., Francija

Predvsem bi radi vedeli, kakšen jugoslovanski potni list imate, če je še veljaven in če ste pri našem predstavništvu registrirani. Ako imate naš stalni potni list, se lahko vselite kot vsi ostali povratniki, ki se vračajo domov. Če niste naša državljanka (isto velja za vašega moža), boste morali na našem predstavništvu zaprositi za sprejem v jugoslovansko državljanstvo. Lahko tudi oba z možem zaprosita za turistični vizum za obisk Jugoslavije in bosta potem že v Jugoslaviji zaprosila za jugoslovansko državljanstvo. Vaša bojazen, da bosta morala nazaj v Italijo ali Francijo, je brez podlage. Ker ste slovenske narodnosti, vas ne bo nihče pošiljal čez mejo, ne glede na to, da ste tuja državljanka. Saj imamo pri nas celo stalno nastanjene tuje državljane. Zaradi tega je vsaka bojazen odveč. Na vsak način pa se predhodno posvetujte na našem predstavništvu v Parizu.

Jugoslovancu z Reke, ki bi se rad vrnil domov, svetujemo, da

se prav tako oglasi na našem predstavništvu, kjer mu bodo razložili, kako je z njegovim povratkom. Glede tega prav gotovo ne bo nobenih ovir.

Rad bi se naselil v Savinjski dolini

Lani poleti sem obiskal Slovenijo. Tako mi je bilo všeč, da sem sklenil, da se vrnem za stalno. Rad bi vedel, kako naj to uredim, da ne bom imel sitnosti s carino pri selitvi? S seboj bom pripeljal pohištvo, kolesa in morda majhen avto. Najraje bi se naselil v lepi Savinjski dolini. Tam bi si postavil montažno hišico. Prosim, sporočite mi, kje bi se dobila primerna parcela in za kakšno ceno bi izdelal montažno hišico za dve osebi?

E. B., Belgija

Občini Žalec v Savinjski dolini smo sporočili vašo željo. Odgovorili so nam, da so za individualne gradnje določeni štirje okoliši: Žalec, Šentpeter, Prebold in Polzela. Kar izberite in ko se boste odločili, morate vložiti pri občinskem ljudskem odboru Žalec vlogo za zazidljivost zemljišča na območju, ki ste ga izbrali. Pošiljamo vam tudi načrt montažne hišice, ki bi približno ustrezala vašim željam. Montažne hišice raznih tipov izdeluje pri nas podjetje »Jelovica« v Škofji Loki. Hišice so iz borovega lesa. Navedene cene se razumejo franco naloženo na vagon ali kamion v Škofji Loki, brez okenskega stekla in strešnega kritja (salonita), instalacij in montaže. Za montažo da podjetje na razpolago strokovnjaka, za potrebne delavce pa mora poskrbeti kupec, ki plača tudi stroške montaže. Kolikor se boste odločili za nakup, podjetje »Jelovica« prosi, da to čim-

prej sporočite, da vam bodo hišico izdelali v določenem času. Upamo, da smo vaši želji ustregli in da so pogoji še kar ugodni.

Dalje vam svetujemo, da se pred povratkom zglasite na našem predstavništvu v Belgiji, ki vam bo potrdilo, da so vsi predmeti, katere boste uvozili v Jugoslavijo, vaša last. V seznam morate vpisati tudi predmete, ki jih boste morebiti kupili na poti domov. Ta potrjeni seznam boste predložili na naši carinarnici obenem s prošnjo za oprostitev carinske takse. To prošnjo boste morali vložiti v osmih dneh po vašem prihodu v Jugoslavijo. Želimo vam srečen povratek v domači kraj!

UPRAVA SPOROČA

NAROČNIKOM V ZDA smo ob naslovu na kuverti februarске številke RODNE GRUDE napisali datum, ki pomeni, do kdaj ima posameznik poravnano naročnino. Datume smo napisali 15. februarja in je torej upoštevano stanje vplačil do tega dne. Če kdo meni, da se naša navedba ne strinja z njegovo evidenco, prosimo, da nam to sporoči. Tiste, ki so z naročnino zastali, vljudno prosimo, da jo skušajo čimprej poravnati.

UČBENIK SLOVENSKEGA JEZIKA v angleščini, francoščini, nemščini in španščini je letošnje najlepše presenečenje za Slovence v tujini. Tej številki je priložena prva lekcija. Naročnikom ga pošiljamo v jeziku, ki se uporablja v deželah, kjer žive. Tako bodo n. pr. rojaki v Ameriki prejeli UČBENIK v angleščini, rojaki v Franciji v francoščini, v Nemčiji v nemščini in v Južni Ameriki v španščini. Kdor bi želel prejemati UČBENIK v več ali v vseh štirih jezikih, nam mora to posebej sporočiti. Ceno bomo sporočili naknadno.

Na zalogi imamo še nekaj letošnjih koledarjev. Pohitite za naknadnimi naročili! Naročila pošljite Slovenski izseljenski matici, Ljubljana, Cankarjeva I/II.

Svoje renomirane
izdelke, vse vrste
svetlega in
temnega piva
ter prvovrsten
kvas

priporoča

Pivovarna

UNION

Ljubljana

*Moderno, udobno
in lepo si
boste opremili
stanovanje,
če boste kupili
izdelke*

Tovarne dekorativnih tkanin

Ljubljana

Celovška c. 280

*Blago za pohištvo,
posteljna
pregrinjala,
zavese in
frotirke, pliši
za dekoracije
pliši za oblačila*

Obiščite našo prodajalno »BALA«

Ljubljana, Titova 3

Trgovsko podjetje

PETROL

Ljubljana

CANKARJEVA 5/II

prodaja naftne derivate
v svojih skladiščih,
bencinskih servisih
in pri črpalkah
v vseh večjih krajih
Slovenije

EXPORT GRUDA IMPORT

Ljubljana, Titova 19 VII, Jugoslavija

Teleprinter 03-117 - POB 243

Telegram: GRUDA Ljubljana

Telefon: uprava 22-184, komerciala 23-001 in 20-547

Predstavnništva:

BEOGRAD, Karadjordjeva 71, telefon 26-652

ZAGREB, Haulikova 3, telefon 36-491

Izvaža in uvaža:

KLAVNO IN PLEMENSKO ŽIVINO

vseh vrst in pasem: govedo, konje, prašiče,
drobnico itd.

ŽIVALSKÉ PROIZVODE

meso in mesne izdelke, konzerve in mlečne izdelke

ŽIVINSKO KRMO

oljne pogače, repni rezanci, žitni odpadki,
želod itd.

PERUTNINA, JAJCA, DIVJAČINA

Kemična tovarna Moste

L J U B L J A N A

Ob železnici 14

Proizvajamo po svetovnoznani
kvaliteti, v tuzemstvu
pa prodajamo po najnižjih cenah:

Aluminijev oksid - glinica Al_2O_3

Aluminijev hidrat $Al(OH)_3$

Aluminijev sulfat $Al_2(SO_4)_3 \cdot x H_2O$

Kalijev aluminijev sulfat

$K_2SO_4 \cdot Al_2(SO_4)_3 \cdot 24 H_2O$

Živosrebrov oksid HgO

Kalomel Hg_2Cl_2

Zahtevajte ponudbe in vzorce
in prepričali se boste

Telefon: h. c. 30-351
komercialni oddelek 30-732
direktor 33-112

Poštni predal 589/XI

Razdeljujemo
in prodajamo
električno energijo,
projektiramo
in gradimo n zko-
napetostna omrežja,
daljnovode
in transformatorske
postaje ter
električno industrijske
instalacije

PODJETJE

SLOVENJ GRADEC